

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Kariérové poradenství na základní škole

Bakalářská práce

Autor: Matyáš Kudler

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

2023

Zadávací list

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Matyáš Kudler

Kariérové poradenství a vzdělávání

Název práce

Kariérové poradenství na základní škole

Název anglicky

Career Guidance and Counselling at Lower Secondary School

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vytvořit a v praxi ověřit workshop pro žáky 2. stupně základní školy s tématem volby dalšího studia a zaměření vlastní kariéry. Součástí budou i návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

Metodika

V teoretické části bude provedena rešerše odborné literatury, budou definovány základní pojmy, jako kariérové poradenství, adolescence, kariérové rozhodování, volba povolání, školní poradenství, funkce kariérového poradce ve škole, včetně školské legislativy.

V praktické části bude popsán systém kariérového poradenství a zařazení tématu Člověk a svět práce do ŠVP na vybrané základní škole. Bude navržen workshop pro žáky 2. stupně základní školy s tématem volby dalšího studia a zaměření kariéry, který bude ověřen v praxi. Bude realizována evaluace workshopu mezi žáky vybraných tříd a budou vytvořeny návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

Postup zpracování BP – doporučené termíny:

- 1) do dubna 2022 – zadávací list – formulace cíle a metodiky
- 2) do konce září 2022 – většina teoretické části práce
- 3) do konce prosince 2022 – dokončení praktické části práce
- 4) leden 2023 – finalizace a úpravy práce
- 5) únor 2023 – odevzdání bakalářské práce

- veškeré části je nutné konzultovat s vedoucím práce

- domluvit si pravidelné konzultace jednotlivých částí práce

- nutná konzultace na dotazníkové šetření či rozhovor – schválení otázek vedoucím práce

Doporučený rozsah práce

dle pravidel pro psaní bakalářských prací

Klíčová slova

kariérové poradenství, základní škola, člověk a svět práce, žák, aktivity, workshop

Doporučené zdroje informací

HLAĎO, P. Profesní orientace adolescentů: Poznatky z teorií a výzkumů. Brno: Konvoj, 2012. ISBN 978-80-7302-164-1.

KNOTOVÁ, Dana a kol. Školní poradenství. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 258 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.

PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠTÁLOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ. Kariérové poradenství na každý pád. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2020. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7.

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2846-2.

VOSMIK, Miroslav. Kurz skupinového kariérového poradenství na školách. Praha: Raabe, Společnost pro kvalitní vzdělávání, 2021. Dobrá škola. Výchovné a kariérové poradenství, 4. ISBN 978-80-7496-476-3.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – IVP

Vedoucí práce

PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Elektronicky schváleno dne 22. 4. 2022

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 6. 2022

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 27. 03. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Kariérové poradenství na základní škole

vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Chtěl bych poděkovat PhDr. Jitce Jirsákové, Ph.D., vedoucí své bakalářské práce, za cenné připomínky, vstřícnost a odborné vedení. Také bych chtěl poděkovat vedoucím pracovníkům Základní školy Vladislava Vančury Praha-Zbraslav za poskytnutí rad pro průběh workshopu a za umožnění sběru dat pro dotazníkové evaluační šetření workshopu. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině za podporu a motivaci během studia.

Abstrakt

V bakalářské práci jsem se zabýval tématem kariérové poradenství na základní škole. V teoretické části jsem definoval pojmy jako kariérové poradenství, adolescence, kariérové rozhodování, volba povolání, školní poradenství, funkce kariérového poradce ve škole, včetně školské legislativy. Byla přiblížena volba povolání, pojem Člověk a svět práce a jeho znění v Rámcovém vzdělávacím programu zvláště zaměřené na oblast vzdělávání 2. stupně základní školy. V praktické části jsem popsal systém kariérového poradenství a zařazení tématu člověk a svět práce do ŠVP na vybrané základní škole. Zpracoval jsem návrh workshopu, jehož téma bylo zaměřené na volbu dalšího studia a kariéry pro žáky 2. stupně základní školy a který byl následně ověřen v praxi ve třídách vybrané základní školy. Účastníci workshopu byli zároveň respondenty dotazníkového evaluačního šetření. Z dotazníkového šetření jsem zjistil, že obsah workshopu a výkon lektora – moderátora byly hodnoceny pozitivně, a workshop by mohl být opakován. Byly vytvořeny návrhy pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

Klíčová slova

kariérové poradenství, základní škola, člověk a svět práce, žák, aktivity, workshop

Abstract

In my bachelor thesis I dealt with the topic of career guidance in primary school. In the theoretical part I defined the concepts such as career counselling, adolescence, career decision-making, career choice, school counselling, the function of a career counsellor in school, including school legislation. Career choice, the notion of man and the world of work and its wording in the Framework Educational Programme were presented, especially focused on the area of education of the second stage of primary school. In the practical part I described the system of career guidance and the inclusion of the topic man and the world of work in the curriculum of the selected primary school. I developed a workshop proposal, the topic of which was focused on the choice of further studies and career for students of the 2nd primary school, and which was subsequently tested in practice in the classrooms of the selected primary school. The participants of the workshop were also respondents of an evaluation questionnaire survey. From the questionnaire survey, I found that the workshop content and the performance of the trainer (facilitator) were positively evaluated, and the workshop could be repeated. There were made suggestions for career counsellors/teachers on how to work with this topic.

Keywords

career consulting, lower secondary school, man and the world of work, student, activities, workshop

OBSAH

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 Cíl a metodika	12
2 Základní pojmy.....	13
2.1 Pojem poradenství.....	13
2.1.1 Skupinové a individuální poradenství	14
2.1.2 Poradenský vztah – klient poradce.....	14
2.2 Pojem kariéra	16
2.2.1 Kariérové poradenství	17
2.3 Volba povolání.....	18
2.4 Člověk a svět práce	20
3 Poradenství ve školství	22
3.1.1 Poradenství v českém školství	22
4 Adolescence	25
4.1 Motivace ke studiu v adolescenci	25
4.2 Rozhodování o volbě studia v adolescenci.....	26
PRAKTICKÁ ČÁST.....	28
5 Charakteristika základní školy	28
5.1 Workshop.....	29
5.1.1 Konzultace a plánování workshopu	30
5.1.2 Cíle workshopu	30
5.1.3 Cíle lektora	32
5.1.4 Cíle žáků.....	32
5.2 Návrh workshopu.....	33
5.2.1 Úvodní část.....	35

5.2.2	Představení workshopu a lektora	36
5.2.3	Informační část.....	37
5.2.4	Aktivity.....	40
5.2.5	Znáš své dovednosti?	42
5.2.6	Závěrečná část.....	45
5.3	Průběh workshopu.....	46
5.3.1	Skupinová doporučení a zhodnocení workshopu	46
5.4	Dotazníkové šetření – evaluace	47
5.5	Vyhodnocení výsledků evaluačního dotazníkového šetření.....	48
5.6	Vlastní doporučení	58
	ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	62
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	67
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69
	PŘÍLOHA Č. 1.....	70

ÚVOD

Na 2. stupni základní školy je kariérové poradenství pomocníkem žáků při volbě oboru střední školy. V tomto období se žák poprvé rozhoduje o volbě dalšího studia a počátečním výběru vlastní kariéry. Většina žáků tak kromě vyhledávání pomoci od rodiny a okolí vyžaduje také pomoc od odborníků – kariérových poradců, kteří doporučí vhodné zaměření středoškolského oboru. Žáci nejen činí rozhodující krok o volbě střední školy a kariéry, ale nachází se v náročném vývojovém období – adolescenci. V tomto psychicky náročném období se objevují nejistoty související s výběrem střední školy. Žák bývá často vystaven tlaku z okolí (rodiče), zároveň může mít obavy, zda bude se zvoleným oborem spokojený. Může mít i obavy z budoucího nového prostředí střední školy. Toto téma jsem si zvolil, jelikož i já jsem byl koncem základní školy postaven před výběr střední školy. Chci v práci zkoumat uvedené pojmy, které souvisí s tímto obdobím, a následně vytvořit návrh workshopu, který by nejen žákům mohl tento rozhodovací proces usnadnit, ale i pomoci pedagogům nebo kariérovým poradcům s touto tematikou pracovat.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou definovány pojmy jako kariérové poradenství, kariérové rozhodování, volba povolání, školní poradenství, funkce kariérového poradce ve škole, včetně školské legislativy. Je přiblížen pojem adolescence a podkapitoly se zabývaly motivací ke studiu v adolescenci a rozhodováním o volbě studia v adolescenci. Zabývám se volbou povolání a tématem člověk a svět práce a jeho zněním v Rámcovém vzdělávacím programu zvláště zaměřeném na oblast vzdělávání 2. stupně základní školy.

V praktické části je popsán systém kariérového poradenství a zařazení tématu člověk a svět práce do ŠVP na vybrané základní škole. Je navržen workshop, který je zaměřený na volbu dalšího vzdělávání a směřování vlastní kariéry pro žáky 2. stupně základní školy. Workshop poskytuje informace o tom, kde a na koho se žáci mohou obrátit při výběru střední školy. Žáci jsou informováni o tom, jak mohou sami zjistit, na který obor se nejlépe hodí. Jedno z dalších témat workshopu je o dovednostech a jejich zjištění má pomoci při výběru vhodného středoškolského oboru. Témata workshopu jsou propojena aktivitami, ve kterých si žáci zkusí jednat a pojmenovat své dovednosti, a ve kterých žák má možnost reflektovat svou budoucnost

ať už z hlediska osobního nebo kariérního života. Workshop byl ověřen v praxi ve vybraných třídách 2. stupně základní školy a bylo provedeno dotazníkové šetření zaměřené na evaluaci workshopu. Zároveň jsou vytvořeny návrhy pro kariérové poradce/učitele, jak mohou s touto tematikou pracovat.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit a v praxi ověřit workshop pro žáky 2. stupně základní školy s tématem volby dalšího studia a zaměření vlastní kariéry. Součástí byly i návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

V teoretické části byla provedena rešerše odborné literatury, byly definovány základní pojmy jako kariérové poradenství, adolescence, kariérové rozhodování, volba povolání, školní poradenství, funkce kariérového poradce ve škole, včetně školské legislativy. V praktické části byl popsán systém kariérového poradenství a zařazení tématu člověk a svět práce do ŠVP na vybrané základní škole. Byl navržen workshop pro žáky 2. stupně základní školy s tématem volby dalšího studia a zaměření kariéry, který byl ověřen v praxi. Byla realizována evaluace workshopu mezi žáky vybraných tříd a byly vytvořeny návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

2 Základní pojmy

Kapitola vymezuje vybrané základní pojmy, které souvisí s tématem bakalářské práce.

2.1 Pojem poradenství

„Poradenství je odborná a specializovaná činnost zaměřená na pomoc lidem v nesnázích krátkodobého i dlouhodobého charakteru. V širším pojetí může jít i o aplikovanou teoretickou disciplínu, zkoumající lepší možnosti pomoci lidem.“ (Slavík, Zounková, 2014, s. 5)

Poradenství není léčebný proces. Pomáhá lidem řešit praktické a konkrétní životní problémy jako je volba povolání, hledání komunitních zdrojů, životní volbu nebo vytváření či náprava vztahů. (Peavy, 2013, s. 25)

Vztah v poradenství je vytvářen individuálně, a to mezi poradcem a klientem nebo skupinově mezi poradcem a více klienty. Poradce je ve funkci toho, kdo poskytuje poradenské služby a klient se po poradenských službách poptává. Jakou formou se poradenství bude odehrávat závisí na klientovi. Mezi faktory, které volbu formy ovlivňují, patří např.: vzdálenost, časové možnosti, charakter problému, osobní pohodlí, mentální rozpoložení nebo zdravotní komplikace klienta. I přes to, jakou formou poradenství probíhá, by měl být vztah poradce a klienta založen na vzájemné úctě a respektu. (Slavík, Zounková, 2014, s. 5)

Peavy (2013, s. 21) uvádí, že poradenství je činnost, která nepřikazuje, ale doporučuje vhodné příležitosti. Přesnost a novost informací pro člověka mnohdy znamenají cestu k příležitostem, o kterých předtím nevěděl. Proto jsou důležité dobře přístupné a přesné informace o vzdělání, o práci, o dalším vzdělávání nebo o jiných službách, které jsou nabízené. Závisí na klientově potenciálu a je na něm, jak informace začlení. Důležitá je kvalita poradenského rozhovoru a je nutnost, aby klient a poradce odhalili vlastní názory, které mohou bránit v tom, aby se informace proměnily na vědění.

Hlavní cíl poradenství je pomoc klientům, aby žili plněji, co nejvíce osvobození od omezujícího vlivu citové nepohody. Záleží na terapeutické orientaci poradců. Bez ohledu, jaký je používaný poradenský přístup, vztah mezi poradcem a klientem je proces od začátku do konce. (Dryden, 2008, s.16)

2.1.1 Skupinové a individuální poradenství

Langer (2008, s. 1) říká, že rozdíly mezi formami poradenství jsou z hlediska náročnosti, a to v případě skupinového poradenství. Skupinové poradenství je více náročné než poradenství individuální, protože poradce by měl při skupinovém poradenství nejen dodržovat základní funkce poradce, ale zastávat i funkci lektora a účastníky skupiny, kterou vede, formovat a motivovat a orientovat se v interpersonální komunikaci a znát jaké vztahy panují mezi členy.

Slavík, Zounková (2014, s. 12) uvádí, že jedna z výhod skupinového poradenství je široký záběr a víc možností k navázání nových kontaktů a také zároveň možnost řešení problémů v aktivní koexistenci na místě a v čase poradce s klienty.

2.1.2 Poradenský vztah – klient poradce

Vztah v poradenství je vytvářen individuálně, a to mezi poradcem a klientem nebo skupinově mezi poradcem a více klienty. Poradce je ve funkci toho, kdo poskytuje poradenské služby a klient se po poradenských službách poptává. Jakou formou se poradenství bude odehrávat závisí na klientovi. Mezi faktory, které volbu formy ovlivňují patří např.: vzdálenost, časové možnosti, charakter problému, osobnímu pohodlí, mentálnímu rozpoložení nebo zdravotními komplikacemi klienta. I přes to jakou formou poradenství probíhá, by měl být vztah poradce a klienta založen na vzájemné úctě a respektu. (Slavík, Zounková, 2014, s. 5)

Klient se vnímá jako ten, který žádá o pomoc a má hrubou představu o tom, co pro něj pomocí je a co není. (Úlehla, 2004, s. 18)

Dle IAVEG – International Association for Educational and Vocational Guidance (2022) a Infokariéra (2022) uvádí etické zásady v poradenském procesu a vztahu poradce a klienta:

1. Hlavní povinnost poradce je udržovat respekt a důstojnost každého klienta, jemuž jsou poskytovány služby vzdělávacího a profesního poradenství. Poradce je povinný rovněž akceptovat práva klienta konat nezávislá rozhodnutí, brát za svá rozhodnutí zodpovědnost, zachovávat důvěrné informace a podporovat osobní rozvoj klienta. Do povinnosti poradce zahrnováno ovládat postupy a platné zákony a práva klientů.

2. Poradce má povinnost dodržovat rovnost příležitostí ve vzdělávacím a profesním poradenství bez předsudků k osobám s rozličným vzděláním a sociálním postavením, etnickým původem, rasou, pohlavím, sexuální orientací, vyznáním nebo postihem, a má se vyhýbat všem formám diskriminace.
3. Empatie je zásadní vlastnost pro poradenství. Poradce by měl citlivě přistupovat k potřebám klientů (ve vzdělávací, profesní, osobní a sociální sféře), které se vzájemně ovlivňují z hlediska plánování změny ve vzdělávání, v povolání nebo v pracovní kariéře. Ve chvíli, kdy jeho vlastní kompetence neodpovídají potřebám klienta, je klient odkazován na příslušné odborníky.
4. Poradce podává informace klientům, písemně nebo ústně o cílech, koncepcích, účelu, etických standardech a metodách, kterými je řízeno poskytování vzdělávacího a profesního poradenství. Informuje také o podmínkách, které mohou nastat při konzultacích s dalšími odborníky, a o právních nebo politických omezeních, které se vztahují ke způsobům poskytování služeb. Všechna žádaná omezení důvěry jsou probírána s klientem dříve, nežli se dostane do situací, v nichž bude nucen se rozhodnout o svém postoji k takovýmto omezením. Případné odhalení důvěrných informací závisí na souhlasu klienta.
5. Poradce podporuje rozhodnutí klienta a zdržuje se vnucování nebo diktování volby klienta, životních hodnot a stylů, přesvědčení (např.: stereotypní názory na správný životní styl) a plánování jiného, než odpovídá klientově orientaci a pohledu. Nicméně v situaci, kdy klient zastává protispoločenské hodnoty ohrožující jeho samotného, své okolí nebo jiné osoby, pak může být poradcovou nutností vyjádřit svou podporu společenských pravidel, konvencí nebo svých profesních hodnot.
6. Poradce poskytuje vysvětlení účelu, obsahu a výsledků testů tak, aby mu klient co nejlépe rozuměl. Poradce využívá standardy k aplikaci, výběru a podání hodnotících technik. Rovněž bere v potaz, že nejnovější techniky, např. poradenské programy a počítačové testy vyžadují soustavné vzdělávání a průběžné znalosti odborné literatury k jejich interpretaci, využití a vyhodnocení.
7. Poradce doporučuje užitečnost nových technik klientům, pokud výzkum a hodnocení jejich uplatnění opravňuje. Poradce zaručuje, že využívání počítačových aplikací a dalších technik odpovídá potřebám klienta, a klient chápe, jak se tyto

techniky a postupy využívají, a že je následně poskytována poradenská pomoc. Poradce také zajišťuje, že jednotlivci menšinových skupin mají rovnocenný přístup k nediskriminačním, aktuálním a přesným informacím, k nejlepším dostupným technikám, k počítačovým technologiím, při použití všech těchto technik.

8. Poradce při poskytování svých odborných kompetencí, vzdělání a praxe, ve vztahu k jednotlivým klientům a k organizacím požadujícím konzultaci uplatňuje informace, které jsou přehledné, jasné, vhodné a neobsahují chybné či nesprávné prvky.

9. Pro poradce je důležité se vyvarovat střetu zájmů, které mohou ohrožovat klientovy zájmy v případech, kdy je poradce placeným zprostředkovatelem vzdělávacích organizací anebo je zástupcem placených agentur, které zprostředkovávají zaměstnání. O možnostech potenciálního střetu zájmů je klienta třeba informovat.

10. V případě, kdy poradce nemůže sám poskytnout odbornou pomoc nebo v jejím poskytování pokračovat, jsou jím klienti odkazováni příslušným způsobem na jiné odborníky.

2.2 Pojem kariéra

Kariéra je definována jako životní cesta a realizace vlastního potenciálu tvůrčí činností, která přináší prostředky pro důstojný život a obohacuje přidanými hodnotami společnost. Pojem kariéra je širší než profese, práce nebo společenské postavení. S ohledem na společenské změny čím dál tím více integruje témata jako seberealizace, adaptace či osobní rozvoj. (Brabec, Kreislová, Zábranová, 2022, s. 36)

Vendel (2008, s. 184) říká, že kariéra může záviset na více náhodách a příležitostech než na rozumném plánování, protože lidé jednají nelogicky při hledání zaměstnání.

Bělohávek (1994, s. 11) popisuje kariéru jako dráhu životem člověka, zejména profesionální, na které jsou získávány nové zkušenosti a uskutečňován osobní potenciál člověka.

Dle Hlad'a (2012, s. 11) kariéra není jen objektivním průběhem konkrétně prováděné profesní činnosti během života, tedy sledem povolání nebo postupování mezi pozicemi, ale také zahrnuje aktivity předprofesní a postprofesní, tedy celoživotní

dráhu člověka. Je utvářena jak zkušenostmi souvisejícími s prací či vzděláváním, ale i dalšími oblastmi života jedince.

Kariéru lze chápat v pojetí teoretiků personálního managementu jako sled profesí, zaměstnání a pozic zastávané člověkem v pracovní životě. Jsou to situace, kdy zaměstnaný člověk postupuje, setrvává nebo sestupuje v hierarchii pracovních pozic. Kariéra je profesní cestou, na které člověk získává zkušenosti, zhodnocuje vzdělání, praxi, nadání a spojuje pracovní činnosti. Kariéra v širším pojetí je celoživotní snaha o hledání a udržení smysluplné činnosti. (Morawitzová, 2016)

2.2.1 Kariérové poradenství

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (2022) definuje kariérové poradenství jako aktivity a služby zaměřené na pomáhání jednotlivcům v jakékoli fázi života a v jakémkoliv věku při výběru odborného a školního vzdělávání, zaměstnání a při zvládání jejich profesí. Dle Hansena (2006, s. 1) tato definice říká, že kariérové poradenství zahrnuje snazší přístup k informacím o trhu práce a o vzdělávacích a pracovních příležitostech tím, že jsou uspořádané, systematizované a k dispozici, kdykoliv a kdekoliv je lidé potřebují. Kariérové poradenství zahrnuje podporování lidí, aby přemýšleli nad svými zájmy, kompetencemi, osobnostními vlastnostmi, kvalifikací, schopnostmi a podpořit je dostupnou odbornou přípravou a vzděláváním a následně pracovními příležitostmi.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy uvádí, že kariérové poradenství je proces, v jehož rámci mají jednotlivci v průběhu celého života možnosti poznávat a rozvíjet své dovednosti, schopnosti a zájmy. Umožňuje lidem řídit jejich individuální dráhu ve vzdělávání a odborné přípravě, v práci nebo v dalších oblastech, a využívat k tomu jejich dovednosti a schopnosti. (Kariérové poradenství MŠMT, 2022)

S kariérovým poradenstvím souvisí i individuální nebo skupinové poradenství zaměřené na volbu profesní a vzdělávací dráhy, změnu zaměstnání, volbu prvního zaměstnání a návrat do pracovních procesů. Tento soubor služeb je jak pro jedince, kteří ještě nevstoupili do pracovního trhu, tak i pro uchazeče o zaměstnání, kteří právě zaměstnání hledají nebo stejně jako pro ty, kteří jsou zaměstnanými. (Hlad'o, 2012a, s. 26)

Jedním ze základních poslání služeb kariérního poradenství je prodloužení vzdělávací kariéry nad rámec povinné školní docházky. V nejlepším případě je cíl formální zvýšení kvalifikace. Zároveň je důležitý individuální přístup ke každému klientovi a je také třeba klást důraz na klientův potenciál a možné budoucí společenské uplatnění. Kariérní poradce by neměl přenášet vlastní aspirace na klienta, což je jedna z nejčastějších začátečnických chyb, které je dopuštěno. Následkem vysokých aspirací může pak být selhání ve vzdělávacím procesu, protože jsou implantovány klientovi uměle bez doprovodné podpory ze strany zákonných zástupců. (Bartůňková, Šuláková, Hůle a kol., 2012, s. 12)

Kariérové poradenství dle Vendela (2008, s. 50) je odbornou pomocí a činností, která je vykonávána během života člověka ve sféře zaměstnání, práce nebo povolání. Nachází uplatnění nejen v úřadech práce, ale i ve školství a tak dále. Poradenství je osobnější a dává důraz na osobnost. Je uskutečňované výchovnými poradci, školními psychology a pracovníky úřadů práce, mimo jiné i lékaři a jinými odborníky.

Kariérové poradenství představuje takové aktivity, které občanům všech věkových kategorií umožňují v každém okamžiku jejich života identifikovat své kompetence, možnosti a zájmy. Dále, aby klienti měli možnost rozhodování o vzdělávání, odborné přípravě a povolání a řídili dráhy v oblastech zaměstnání, vzdělávání, a dalších situacích, ve kterých jsou tyto možnosti a kompetence používány a nabývány. (Kariérový management v průběhu života, 2022, s. 8)

Hlad'o (2012a, s. 26) uvádí k pojmu kariérové poradenství, že se jedná o institucionalizovaný systém poradenských služeb, jehož cílem je pomáhat při rozhodování o profesní a vzdělávací orientaci v kterékoliv fázi v životě jednotlivce. Rovněž s nimi souvisejí i aktivity ve školách, které mají pomáhat k porozumění světu práce a ujasnit si své kariérní cíle.

2.3 Volba povolání

Dle Průchy, Walterové a Mareše (2009, s. 340–341) je volba povolání definována jako proces, který zahrnuje rozhodování o volbě studia nebo přípravu na povolání, konkrétního povolání a celoživotní profesní dráhu člověka. Volba povolání je také

součástí celkového vývoje osobnosti, ve kterém hlavní roli zauímají rozhodovací procesy.

Vendel (2008, s. 15) uvádí, že se jedinec zaměřuje na volbu povolání nejčastěji kolem 15. roku života, nejvíce se tak děje v závěrečných ročnících základních, středních a vysokých škol. V současné době poradenství pro volbu povolání široce působí v rámci výchovného poradenství na základních a středních školách, kde jej provádí výchovní poradci. Poskytovány jsou informace o typech a kritériích středních a vysokých škol, a pravděpodobnosti přijetí ke studiu nebo o možnostech uplatnění po skončení studia na trhu práce aj.

To, jak vhodně jedinec vybírá povolání záleží na *kariérní zralosti*. Tento pojem souvisí s poznáním, na jaké úrovni vývojových úloh týkajících se volby povolání se jedinec nachází. Zkoumá se, jak je jedinec připravený uskutečňovat kariérní rozhodnutí přiměřené jeho věku. Jde o schopnost jedince volit vhodné kariérní volby, což souvisí i s tím znát to, co je potřeba pro kariérní rozhodnutí udělat. (Levinson, Ohlers, Caswell a kol., 1998, s. 475)

Klapal (1999, s. 12) poukazuje na to, že k volbě povolání žák sám postupně dospívá. Děje se tak postupem času, kdy jeho oblast zájmů je ze začátku rozmanitá, ale později některé zájmy žák začne více upřednostňovat. Své zájmy realizuje v kroužcích, mimo školu, ve škole, v různých organizacích (např.: skautský oddíl, Sokol). Někdy se také jedná o zájem rodičů, jak dítě ovlivňují a pozitivním výsledkem je to, že se dítě ztotožní se zájmy rodičů a obě strany dělají něco pro realizaci zájmu (obstarávání literatury, kterou si dítě se zájmem přečte).

Snahou rodičů v dnešní době je, aby jejich potomek byl co možná nejlépe finančně zajištěn, a tedy výběr povolání směřuje k těm profesím, které podle jejich uvážení umožňují přijít k větším finančním prostředkům. Rodiče přizpůsobí i ovlivňování dítěte na vybranou profesi, a to i při jejím výběru např.: jestli je viděn dostatek peněz u managerů firem, je vybírána taková škola, která se zabývá managementem. (Klapal, 1999, s. 12)

2.4 Člověk a svět práce

Dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je oblast *Člověk a svět práce* škálou, která vede studující k nabytí základních dovedností v technologických a pracovních činnostech nebo dovednostech a spolu vytváří profesní a životní orientaci žáků. Žáci přicházejí do styku s rozmanitostí technologií a podob lidských činností. Oblast vzdělání v *Člověk a svět práce* je zaměřována na praktické návyky a dovednosti, které doplňuje základní vzdělávání, což je podstatný bod pro uplatnění žáka ve společnosti a do dalšího života. Klade důraz na tvůrčí myšlenkovou kooperaci žáků. (Metodický portál RVP.CZ, 2023)

Člověk a svět práce si klade za cíl rozvíjení kompetencí žáků a vytváření vztahu tím, že žáci jsou vedeni k pozitivnímu vnímání práce a k odpovědnosti za kvalitu výsledků práce, a to ať už svých nebo společných. Základem je také osvojení si pracovních dovedností a návyků z rozmanitých oblastí práce, a tím i k plánování a organizaci práce a používání vhodných praktických pomůcek a nářadí v práci i v životě. Rovněž plnit zadané práce a úkoly s vytrvalostí a soustavností. Využívat své kreativity a vlastních nápadů v průběhu pracovní činnosti a k určitému vynaložení úsilí k dosažení kvalitních výsledků. Vědět, že rozvíjení kompetencí a dovedností je i spojeno s poznáním, že velkou roli při lidské pracovní činnosti hraje technika a poznávání okolního světa. Sebedůvěra je potřebná k utváření nových postojů a hodnost nejen ve vztahu k pracovní činnosti ale i k životnímu prostředí a technice. Chápat práci jako možnost se realizovat a rozvíjet své podnikatelské myšlení nebo se orientovat v různých oborech či formách duševní a fyzické práce a osvojení si dovedností a poznatků, které se vážou na možnosti uplatnění v životě či na pracovním trhu nebo volbu profesního zaměření. (Metodický portál RVP.CZ, 2023)

Profil kariérových poradců a témata... (Infoabsolvent, 2023) uvádí, že na základní škole kariérový poradce vykonává souběžně jak práci učitele (84 %) tak výchovného poradce (79 %). Dle dotazníkového šetření 1/10 respondentů ze základních škol uvedla, že činnosti výchovného – kariérového poradce realizuje souběžně realizuje s prací zástupce ředitele. Kariérovému poradenství se nejvíce věnují výchovní poradci (92 %).

Obsah vzdělávacího oblasti *Člověk a svět práce* na 2. stupni základní školy je rozdělen na školou povinné okruhy: *Design o konstruování Provoz a údržba domácnosti, Pěstivelské práce a chovatelství, Příprava pokrmů, Využití digitálních technologií, Svět práce, Práce s laboratorní technikou, Práce s technickými materiály*. Tematický okruh *Svět práce* je povinný. Minimálně jeden další o okruh je vybírán podle podmínek a pedagogických záměrů škol. (Rámcový vzdělávací program... MŠMT, 2023, s. 109) Tato oblast je uvedena z důvodu zaměření praktické části bakalářské práce na 2. stupeň základní školy.

Profil kariérových poradců a témata..., (Infoabsolvent 2023) uvádí, že mezi činnosti kariérového poradce se řadí příprava a realizace průřezového tématu *Člověk a svět práce*. Z dotazníkového šetření, uskutečněné v roce 2011, kterého se zúčastnilo 60 výchovných – kariérových poradců ze 20 základních a 40 střední škol vyplývá, že 2/3 respondentů se podílí na přímé výuce tématu školního vzdělávací programu. U poradců základních škol mírně převažuje podíl na přípravě (68 %) nad vlastní výukou (58 %)

Vendel (2008, s. 12) uvádí, že svět práce se široce mění, a to ať už v oblastech informačně-komunikačních technologiích nebo ve vzniku nových povolání. Došlo i na změnu obsahu některých povolání či dokonce řada povolání zanikla a stále více lidí pracuje nebo studuje v zahraničí.

Výbraná profese zásadně ovlivňuje úspěšnost jedince na pracovním trhu. Jde o to, jestli zvolené povolání odpovídá možnostem člověka a je důležité z hlediska individuální spokojenosti, zdravého rozvoje osobnosti a využití jeho společenského potenciálu. (Hlad'o, 2012a, s. 8)

3 Poradenství ve školství

Knotová, Hloušková, Kánská, a kol. (2014, s. 23) uvádí, že poradenské služby jsou zajišťovány výchovným poradcem a školním metodikem prevence. Spolu se školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem může být založeno školní poradenské pracoviště.

Výchovné poradenství neboli poskytování poradenských služeb je důležitou součástí výchovy a vzdělávání dětí ve školách. Výchovný poradce pomáhá zvládat vzdělávací obtíže a poskytuje péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Zároveň podporuje spolupráci s prostředím, ze kterého děti pocházejí a zvládá řešit nežádoucí jevy ve škole např. šikanu. (Mertin, Krejčová, Čáp a kol., 2013, s. 19)

Škola používá poradenské postupy při vedení žáků na dvou základních úrovních: na úrovni třídy a školy. Na nejnižší úrovni se poradenská práce týká především třídního učitele, na úrovni školy pak výchovného poradce (speciálního pedagoga, školního psychologa). I přestože jsou jejich kompetence odlišné, platí pro ně všechny zásady poradenské práce spojené s manipulací citlivých informací a s citlivostí a zranitelností žáků, kterým poradenství poskytují. (Vítková, 2004, s. 176)

3.1.1 Poradenství v českém školství

Kariérové poradenství v českém školství je pro žáky základních a středních škol poskytováno ve dvou působících systémech. První je součástí resortu Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a druhý resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). Oba pomáhají žákům při rozhodování o výběru vhodné vzdělávací dráhy, profesní kariéry a s tím spojených určitých specifických situací při uplatnění v praxi a v osobním životě. (Hladík, 2012, s. 27)

Obecným právním východiskem o poskytování poradenských služeb je školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním a odborném nebo jiném vzdělání. Základním právním předpis, který je zaměřený na vykonávání poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, je vyhláška č. 116/2001 Sb. (novela vyhlášky č. 72/2005 Sb.) o poskytování poradenských služeb a ve školách a školských zařízeních. (Knotová, Hloušková, Kánská, a kol., 2014, s. 10)

MŠMT dle vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve Sbírce zákonů ČR (2022) uvádí, že:

„1) Typy školských poradenských zařízení jsou:

a) pedagogicko-psychologická poradna (dále jen "poradna"),

b) speciálně pedagogické centrum (dále jen "centrum").

(2) Školská poradenská zařízení poskytují poradenské služby prostřednictvím pedagogických pracovníků a sociálních pracovníků, jejichž činnost je stanovena v příloze č. 4 k této vyhlášce. Ředitel školského poradenského zařízení zajistí průběžné metodické vedení těchto pracovníků.

(3) Pedagogickým pracovníkům vykonávajícím pedagogicko-psychologickou činnost ve školách a školských poradenských zařízeních je poskytována odborná podpora za účelem zvýšení kvality poradenských služeb právnickou osobou zřízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

(4) K naplnění vzdělávacích potřeb žáka školská poradenská zařízení při poskytování poradenských služeb spolupracují s dalšími odborníky.“

Národní ústav pro vzdělávání (2022) rozepsal definice a rozřazení o poskytovaných školských služeb poradenství mezi Pedagogicko-psychologickou poradnou a Speciálně-pedagogická centrem takto:

- Poradenské služby Pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP) jsou poskytované žákům, kteří pocházejí z kulturně odlišného prostředí a s rozdílnými životními podmínkami. PPP poskytuje také služby, které jsou zaměřeny na podporování činností školních metodiků prevence ve školách. PPP vypomáhá také studentům, žákům a dětem, kteří mají speciální vzdělávací potřeby, které jsou následkem specifických poruch učení a chování.
- Speciálně-pedagogická centra poskytují poradenství klientům se speciálními vzdělávacími potřebami jejichž důsledek je mentální, zrakové, sluchové nebo tělesné postižení. Dále je poskytováno poradenství klientům s narušenou komunikační schopností (např.: vada řeči, poruchy autistického spektra) nebo klientům s kombinovaným postižením.

Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o dalším vzdělání nebo profesní cestě žáků je součástí činnosti výchovného poradce. Mezi jeho kompetence patří koordinovat kariérové vzdělávání a diagnosticko-poradenské činnosti, které jsou zaměřené na volbu vzdělávací dráhy žáka. Dále mezi kompetence patří základní skupinová šetření k administraci, volbě povolání nebo zpracování dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a schopnost analyzovat a interpretovat dotazníky. Výchovný poradce poskytuje ve spolupráci s třídním učitelem individuální šetření k volbě povolání, a poradenství je poskytované zákonným zástupcům, bere v potaz předpoklady žáků a očekávání. Výchovný poradce spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče, když zajišťuje poradenské služby přesahující rámec školy. Výchovný poradce zajišťuje skupinové návštěvy žáků školy v informačních poradenských střediscích úřadu práce a poskytuje informace jak žákům, tak zákonným zástupcům o možnostech využití služeb těchto středisek. (Euroguidance, 2023)

4 Adolescence

Adolescence je navazujícím obdobím na pubescenci (jedná se tak mezi 14. a 18.–22. rokem věku). Ze sociologického hlediska jde o období, kdy se dospívající učí roli dospělého člověka zapojením do společenského života a společenských institucí. Adolescence je jakási vložka mezi dětstvím a dospělostí. V dospívání jde o to, aby dospívající byl schopen rozeznat svou sociální pozici a vědět očekávání společnosti. Toto období je rozpolcené z toho důvodu, že mladý člověk se zaučuje do života ve společnosti a zároveň se proti společnosti kriticky vymezuje. (Jandourek, 2012, s.12)

Wiliam James zavedl pojem *sociální srovnávání*, který poukazuje na to, že při hledání naší identity a místa ve společnosti se nesrovnáváme s těmi, kteří jsou jiní, ale ztotožňujeme se s takovými, do kterých se projektují naše osobní cíle, kterých chceme dosáhnout. (Heysová, 2003, s. 21)

Macek (1999, s. 12) říká, že období adolescence se rozděluje do tří fází. Počáteční fáze se nazývá časná adolescence (10/11–13 let), střední adolescence je vymezená přibližně od 14 do 16 let a pozdní adolescence je uvedena od 17 do 20 let (v některých případech i déle). Vágnerová, Lisá (2021, s. 1012) uvádí, že pozdní adolescence je také chápána jako obdobím, kdy má jedinec dostatek svobody a minimální zodpovědnost.

Pedagogický slovník popisuje adolescenta jako mladého člověka ve věku adolescence, jehož psychický a fyzický vývoj se blíží ke svému dokončení. Často je mravnostně a sociálně nevyzrálý. Preferuje vrstevníky před rodiči a rozvíjí se emocionálně (sexuálně). Je nedůvěřivý k autoritám a hledá jistoty, což je spjaté i s riskantním chováním. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s.12)

4.1 Motivace ke studiu v adolescenci

Přechod adolescenta na druhý stupeň základní školy je obdobím, kdy se jeho pohled na školu začíná více vymezovat. Dospívající vnímá vliv současných vzdělávacích výsledků a jejich význam pro budoucnost. Motivace k učení se mění ve starším školním věku a to tak, že se někteří žáci snaží spíše splnit nezbytné nároky bez větší námahy. Plní sice požadavky učitele, ale pouze formálně, aby se vyhnuli nepříjemnostem. Pro dospívajícího už není cílem se obohatit novými znalostmi.

Motivací k úspěšnosti výsledků pro pubescenta jsou konkrétní, osobní cíle např.: v podobě přijetí na střední školu. Úsilí je vynaloženo zvláště tehdy, kdy vidí smysl v dané činnosti, např.: začíná více pracovat v době, kdy se blíží přijímací zkoušky na zvolený obor nebo s koncem povinné školní docházky. (Vágnerová, 2012, s. 412–413)

S dospíváním jedince souvisí pojem *kariérové rozhodování*, které se objevuje na konci základní školy. Představuje zásadní životní fázi pro dospívajícího, jelikož zvažuje, jaká vzdělávací dráha se shoduje s jeho zájmy. (Hlad'o, 2010, s. 66)

4.2 Rozhodování o volbě studia v adolescenci

Rozhodování u žáků základní školy o volbě dalšího studia je psychicky náročným obdobím. Z vývojového hlediska žák přechází do *tranzitivního stádia* mezi pubescencí a adolescencí tedy do stádia mezi dětstvím a dospělostí. Žák je postupně postaven do role toho, který přejímá normy a vzorce chování dospělých. V tomto náročném období žák rozhoduje o prvním výrazném kroku v kariérovém vývoji. (Walterová, Greger, Eliášková a kol., 2009, s. 13)

Vendel (2008, s. 18) říká, že adolescent se rozhoduje nejen mezi volbou studia, ale i budoucím povoláním, přičemž středoškolské vzdělávání rozhoduje v přípravě na profesi. U většiny dospívajících nastává individuální kariévní vývoj související s vývojem osobnosti. Je podstatné vnímat, že v tomto období mohou také nastat problémy ohledně nespokojenosti se studiem na vybrané škole, v povolání, v nízké pracovní výkonnosti nebo v budoucnu ve značném střídání zaměstnání.

Z vyhodnocení dotazníkové šetření, které proběhlo v roce 2011 na 779 základních školách a 442 středních školách vyplývá, že většina žáků (91 %) přisuzuje největší vliv při rozhodování o výběru střední školy jejich vlastnímu rozhodnutí, 8 % žáků označilo malý vliv a 1 % nemělo žádný vliv. Zhruba 40 % žáků přisuzuje velký vliv rodičů na výběr střední školy. Malý vliv rodičů přisuzuje 56 % žáků a 4 % žádný vliv. Žáci jsou při volbě střední školy a profesní dráhy více ovlivněni svým vlastním rozhodnutím než působením rodičů. Ke srovnání je uvedeno šetření provedené v roce 2008 u 567 pražských žáků. Ve výzkumu byl zjišťován vliv aktérů při rozhodování žáka o volbě střední školy. Největší míra žáků (89 %) uváděla velký vliv žákovi samotnému. Druhé místo zaujala matka (48 %) a na třetím místě se umístil otec (28 %). I když žáci často

bagatelizují vliv rodičů na rozhodování, tak doopravdy jejich rady využívají při svém rozhodování. Kupříkladu pak pedagogové a kariéroví poradci mají dle výzkumů malý vliv na žáka při výběru střední školy. V hodnocení žáků se učitelé umístili na šestém místě. Dále jsou následováni třídními učiteli, výchovnými poradci, poradci z pedagogicko-psychologických poraden a odborníky z úřadu práce. (Hlad'o, Drahoňovská, 2012b, str. 13–15)

PRAKTICKÁ ČÁST

V teoretické části byly popsány klíčové pojmy jako *kariérové poradenství*, *člověk a svět práce* a *adolescence* na základě, kterých se odvíjí praktická část. V praktické části bude popsán systém kariérového poradenství a zařazení tématu Člověk a svět práce do ŠVP na vybrané základní škole. Byl vytvořen návrh workshopu s názvem „Kariéra?!“ určený pro žáky 2. stupně základní školy s tématem volby dalšího studia a kariéry, a který byl ověřen v praxi. Workshop byl evaluován dotazníkovým šetřením mezi žáky vybraných tříd. Budou vytvořeny návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce nebo učitele, jak s touto tematikou pracovat.

5 Charakteristika základní školy

Základní škola Vladislava Vančury sídlí v městské části Praha-Zbraslav. Je rozdělena na dvě pracoviště. První pracoviště se nachází na adrese: Nad Parkem 1180, 156 00 Praha-Zbraslav, druhé pracoviště se nachází na adrese: Hauptova 591, 156 00 Praha 5-Zbraslav.

Z interních zdrojů je kapacita školy 1160 žáků. K 1. únoru 2023 je ve škole celkem 997 žáků, z toho 555 žáků na prvním stupni a 427 na druhém stupni, v přípravné třídě je 15 žáků. Počet tříd na prvním stupni je 23, na druhém stupni je 18 tříd.

Ve Školním vzdělávacím programu pro základní vzdělávání... (2021, s. 5) Základní školy Vladislava Vančury Praha-Zbraslav je uvedeno, že škola je pro všechny děti, a to jak mimořádně nadané, tak i pro děti, které potřebují individuální přístup. Škole jde kromě naučení dovedností a vědomostí i o to, aby se děti naučily něco navíc – spolupracovat v kolektivu, obhájit svůj názor, přijmout jiný názor, aby se děti naučily dělat kompromisy, respektovat jinak smýšlející a respektu k ostatním. Snahou školy je děti vybavit znalostmi a dovednostmi, které jim následně pomohou být úspěšnými v životě.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání... (2021, s. 5) uvádí, že na škole je školní poradenské pracoviště, které zastupují výchovný poradce, školní psycholog, speciální pedagog a metodik prevence. Některé pozice může vykonávat více zaměstnanců, záleží hlavně na jejich kompetentnosti. Interní zdroje uvádí, že kariéři

poradenství na Základní škole Vladislava Vančury Praha-Zbraslav vykonává výchovný poradce.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání... (2021, s. 97) uvádí, že se na druhém stupni vyučují tyto tematické okruhy:

1. Práce s technickými materiály
2. Příprava pokrmů
3. Svět práce

Na druhém stupni se škola snaží naplňovat požadavky této vzdělávací oblasti v rámci předmětu *Rodinná výchova*.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání... (2021, s. 100–101) říká, že učivo v 8. ročníku je zaměřeno na volbu povolání. Žáci jsou seznámeni s trhem práce, volbou profesní orientace a jejími základními principy.

5.1 Workshop

Základem bylo vytvořit a v praxi ověřit workshop pro žáky 8. tříd zaměřený na volbu povolání a kariéry. Konal se na Základní škole Vladislava Vančury Praha-Zbraslav a zároveň byl součástí povinné praxe. Po domluvě s vedoucím bakalářské práce, jsme se domluvili na setkání ohledně konzultování náplně programu workshopu.

Workshop obsahuje informace jednak o tom, kam jít nebo na koho se žáci mohou obrátit při výběru střední školy (školní veletrhy, kariérní poradci, rodiče atd.) dále pak o tom, jak žáci samotní mohou zjistit, ke kterému oboru se nejlépe hodí (např.: pomocí dostupných psychodiagnostických profesních internetových testů). Jedno z dalších témat workshopu je o dovednostech a jejich rozdělení. Některé dovednosti jsou vrozené a jsou spojeny s osobnostním charakterem a dají se rozvíjet a jiné se dají získat pouze absolvováním nějakého vzdělávacího programu nebo kurzu (jazykový kurz, řidičský průkaz aj.) Témata workshopu jsou propojena aktivitami, ve kterých si žáci zkusí jednak poznat a pojmenovat své dovednosti a mají možnost zmapovat svou budoucnost ať už z hlediska osobního nebo profesního života.

5.1.1 Konzultace a plánování workshopu

Workshop byl konzultován na Základní škole Vladislava Vančury Praha-Zbraslav se zástupkyní ředitele, školním psychologem, výchovným pracovníkem a pedagogem jehož výuka je zaměřena na volbu povolání. Zástupcům byl představen program a obsah workshopu. Byly brány ohledy a prostor pro jakékoliv připomínky a návrhy, které by mohly program posunout lepším a jednodušším směrem, a aby byl později obsah žákům podáván jasně a srozumitelně. Program workshopu byl také zkonzultován s vedoucím praxí, jehož doporučení se týkala efektivního průběhu workshopu směrem k udržování pozornosti žáků a jak se mají zapojovat do programu workshopových aktivit.

Pedagog, vyučující předmět rodinná výchova v 8. třídách, byl přidělen do role asistujícího lektora při workshopu. Měl napomáhat při průběhu workshopu, a to nejen podpořit mou vedený výklad ale i umravňovat žáky, abych program mohl probíhat co nejlépe a já soustředit na řízení programu workshopu. Výhodou bylo, že pedagog už ve třídách vyučoval a znal jejich třídní klima a atmosféru, a tak mě seznámil s tím, co mám od žáků ve vybraných třídách čekat.

Termín workshopu byl určen na květen 2022 ve dnech 12.5.; 17.5.; 19.5.; 20.5. a 27.5. Délka workshopu byla stanovena zhruba na dvě hodiny (časová dotace 100 minut), aby co nejlépe korespondoval s délkou výuky na základní škole.

5.1.2 Cíle workshopu

U vytváření tohoto workshopu bylo nutné stanovit cíle odpovídající kompetencím a zkušenostem účastníků, tedy žákům 8. třídy základní školy.

Stanovené cíle mého workshopu jsou:

- Předat aktualizované nebo nové informace o možnostech pomoci při vybírání dalšího vzdělání/profese,
- Zatraktivnit a pozitivně nastítnit další volbu vzdělání,
- Uvědomit si sebevědomí při rozhodování,
- Opustit komfortní zónu.

Výběr střední školy je pro adolescenta skličující a náročné období. Adolescent je víceméně poprvé před velkou volbou a zároveň je pod určitým tlakem z vnějšku a z okolí. Někteří dospívající čelí domněnkám, že mají dost času s výběrem střední školy anebo naopak neví, jaký obor je pro ně vhodný, a proto jedním z cílů bylo *informovat žáky o možnostech pomoci při výběru dalšího vzdělání/profese*. Cíl byl obsažen jak v příkladech poradenských pracovišť, tak i v jeho formách (skupinové a individuální) a následně jaké možnosti „poradců“ (rodiče, přátelé atd.) mají žáci směrem k výběru dalšího vzdělání v nejbližším okolí. Doporučit žákům využití internetu a webových stránek s psychodiagnostickými testy, jejichž výsledky pak žák může využít při vybírání oborů, které by byly vhodné pro jeho osobnost. Doporučit testy zabývající se vyhodnocováním vhodných oblastí oborů studia.

Proč zatraaktivnit a pozitivně nastínit volbu vzdělání? Příprava na volbu střední školy mimo jiné zahrnuje pozitivní přístup k motivaci žáků včetně zdůvodnění, proč by se měli začít připravovat a uvažovat o volbě střední školy co nejdříve. K procesu volby dalšího vzdělání patří i obavy spojené s úspěšným zvládnutím přijímacích zkoušek nebo nejistota z nového prostředí střední školy. Nejvhodnější je pozitivní přístup. Žáci začínají novou etapu svého života a počínají budovat svou kariéru. Většina žáků ke konci základní školy si není jista oborem, který by byl pro ně vhodný. V dalším vzdělávání je větší šance, že se žáci lépe zorientují, jakým směrem se chtějí ubírat, a to nejen profesně ale i v osobním a společenském měřítku. Je také důležité upozorňovat na to, že když se nedostanou na jednu vyvolenou školu, mohou se dostat na jinou. Neúspěch při přijímacím řízení nic zásadního neznamená, naopak je důležité pokračovat, nevzdat se a zkusit další možnosti středních škol.

Cíl uvědomit si sebevědomí při rozhodování vede žáky k tomu, že rozhodují sami za sebe při výběru vzdělání a zároveň by měli také vnímat postřehy svých rodičů nebo pedagogů. Díky tomu pak mohou lépe určit, jaké zaměření oboru by je nejvíce bavilo. To, k čemu se nejvíce blíží jejich schopnosti, znalosti a dovednosti, se žáci mohou dozvědět od svého okolí, které je formuje.

Cíl opuštění komfortní zóny má být výzvou pro žáky. Ti si mají vyzkoušet vystoupit před svými spolužáky, mluvit nahlas o sobě a tom, co si myslí, a přitom zapojit svou kreativitu. V takovéto formě probíhala část workshopu s aktivitami.

5.1.3 Cíle lektora

Pro pozici lektora byly vybrány jednotlivé cíle (zásady), které se týkají jeho vystupování jako moderátora a řídicího projektu.

Lektor bude umět:

- Vyjít z komfortní zóny,
- Snažit se navázat s účastníky pozitivní atmosféru,
- Improvizovat,
- Být otevřený všem návrhům a poznatkům,
- Naslouchat,
- Motivovat a inspirovat,
- Poskytnout praktické rady.

Součástí workshopu bylo zvládnout a naplánovat celý projekt samostatně a vyzkoušet se jeho průběh v praktické formě. Pro lektora je důležité, aby mluvil nahlas a srozumitelně, uměl pracovat s atmosférou skupiny a nastolil pozitivní klima. Zároveň by měl lektor naslouchat a být empatický k účastníkům workshopu. Lektor by měl umět improvizovat. Improvizace je jednak důležitá k pohotovým reakcím na účastníky a dále se využije při nenadálých situacích, které mohou narušovat průběh workshopu, jako jsou např.: technické potíže. Lektorovým cílem by mělo být také vzbudit zájem u účastníků a přijít s praktickými poznatky, které účastníky inspirují ať už do profesního nebo osobního života.

5.1.4 Cíle žáků

Účastníci workshopu – žáci osmých tříd budou po workshopu umět:

- Orientovat se v informacích o veletrzích středních škol
- Použít samostatně psychodiagnostické internetových testů
- Definovat pojmy *hard skills*, *soft skills* a *kariérový poradce*
- Reflektovat svůj současný život (z hlediska současného vzdělávání a nynějšího osobního života)
- Mapovat svůj budoucí život (z hlediska dalšího vzdělávání, budoucí profese, kariéry a budoucího osobního života)

Tyto vytyčené cíle pomůžou žákům v orientaci při výběru dalšího vzdělávání.

5.2 Návrh workshopu

Jako oporu byly použity počítačové technologie, konkrétně vytvářeč prezentací Powerpoint Office 365. Pro vytvoření a průběh workshopu je nutné mít technické zázemí (počítač, promítací plátno, promítačku a zvukovou techniku – reproduktory) a vhodnou místnost s dobrými akustickými podmínkami.

Byla vytvořena tabulka pro didaktický design edukace:

Tabulka 1: Didaktický design edukace – workshop „Kariéra?!“

Didaktický design edukace – workshop „Kariéra?!“		
1	Fáze	Motivační
	Minutáž	10
	Metodika	<p>Cíle:</p> <p>Po absolvování workshopu by účastníci měli být schopni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientovat se v internetových psychodiagnostických testech • Znat příklady psychodiagnostických internetových testů • Orientovat se v pojmech <i>hard skills, softskills a kariérový poradce</i> • Reflektovat svůj současný život (z hlediska současného vzdělávání a nynějšího osobního života) • Mapovat svůj budoucí život (z hlediska dalšího vzdělávání, budoucí profese, kariéry a budoucího osobního života) <p>Vzbuzení pozornosti:</p> <p>Vzhled prezentace je přizpůsoben žákům základní školy osmé třídy. Byly zvoleny poutavé obrázky. Žáci byli motivováni tak, že se budou po workshopu lépe orientovat ve výběru středních škol a ve svých vlastních očekáváním.</p>
	Metoda	výklad
	Forma	hromadná
	Pomůcky	Prezentace v Power Point Office, počítač, projektor s promítacím plátnem, místnost pro 20 – 30 lidí s dobrými akustickými podmínkami
2	Fáze	Expoziční
	Minutáž	25
	Metodika	Prezentování předem připravovaného výstupu

	Metoda	výklad, diskuse
	Forma	hromadná
	Pomůcky	Prezentace v Power Point Office, Projektor, místnost pro 20-30 lidí
3	Fáze	Fixační
	Minutáž	40
	Metodika	<p>Pro účastníky workshopu jsou vybrány aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • První aktivita „Poznáš její dovednosti?“ se týká dovedností. Účastníci dostanou pracovní list, na kterém jsou napsány příklady soft skills a na základě videa mají zaškrtnout, které soft skills ve videu poznali • Druhá aktivita „Dixit“ je zaměřena na reflexi současnosti a budoucnosti. Účastníci si mají vybrat dvě libovolné karty a popsat, co je na nich vyobrazeno a proč si je vybrali a jak na ně působí z hlediska jejich současného nebo budoucího života. První karta má symbolizovat současnost (pocity, tlaky, vnímání toho, co se kolem nich děje). Druhá karta má symbolizovat jejich budoucnost (čeho chtějí dosáhnout, kde se vidí v budoucnosti atd.) • Třetí aktivita „Mapování, nakresli se“ je zaměřena na mapování budoucnosti. Žáci na papír A4 znázorní a popíší doprostřed papíru své vlastnosti, dovednosti, koníčky. Do rohů napíší kam by chtěli na střední školu, jaký je jejich vysněný obor, co by se chtěli naučit, kde by chtěli v se vidí v budoucnosti (např. <i>chci se osamostatnit, úspěšně odmaturovat</i> atd.)
	Metoda	výklad, brainstorming, brainwriting, diskuse
	Forma	jednotlivá, hromadná
	Pomůcky	<p>Aktivita č. 1 – Počítač, internetové připojení, plátno, projektor, papír a psací potřeby</p> <p>Aktivita č. 2 - Karty Dixit nebo jiné obrázkové karty (nejlépe variant obrázkových 30-40 karet)</p> <p>Aktivita č. 3 - Papír A4, psací potřeby, počítač, projektor, plátno, Power Point prezentace</p>
4	Fáze	Diagnostická a hodnotící
	Minutáž	15
	Metodika	<ul style="list-style-type: none"> • V aktivitě č. 1 jsou po skončení videa ověřovány správné odpovědi účastníků. Zda označili správné <i>soft skills</i> • V aktivitě č. 2 účastníci diskutují o symbolice obrázků a o své budoucnosti s lektorem. • V aktivitě č. 3 žáci prezentují své vypracované pracovní listy ve skupinách (po 3-4 členech). Rozlišují pojmy dovednosti, vlastnosti a schopnosti.

		Účastníkům je rozdán dotazník týkající se evaluace workshopu, který hodnotí: <ul style="list-style-type: none"> • Jak účastníky workshop ovlivnil • Hodnocení moderátora v průběhu workshopu • Zda byly poskytnuty užitečné informace během workshopu • Hodnocení aktivit a témat workshopu a zda zapůsobily na účastníky • Dosavadní zkušenost účastníků s volbou střední školy
	Metoda	výklad, brainstorming, diskuse
	Forma	hromadná
	Pomůcky	-
5	Fáze	Aplikační
	Minutáž	10
	Metodika	Lektor zde ověřuje, zda byla náplň workshopu efektivní v aktivitách workshopu, ve kterých si mohou žáci vyzkoušet načerpané znalosti v praxi.
	Metoda	Diskuse, brainstorming
	Forma	hromadná
	Pomůcky	-
Celkový čas 100 minut		

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.1 Úvodní část

Název a úvodní vzhled stránky prezentace je libovolný a musí souviset s tématem. Je na autorovi, jaký design zvolí a záleží na jeho kreativitě, jakým způsobem chce na účastníky vizuálně zapůsobit. Grafika prezentace byla přizpůsobena účastníkům žákům osmé třídy. Byly zvoleny zábavné obrázky, aby přitáhly pozornost.

Obrázek 1: Úvodní část

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.2 Představení workshopu a lektora

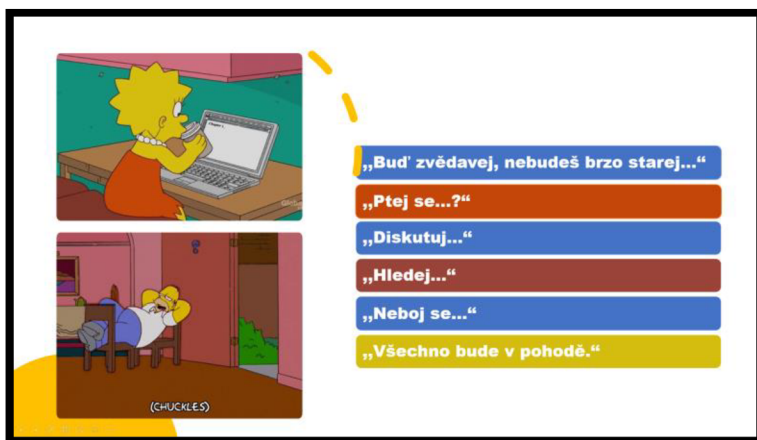
Další stránka prezentace souvisí s úvodním slovem lektora (moderátora), který účastníky přivítá, představí se a seznámí je s tématem workshopu a jeho průběhem. Obsahem této stránky jsou hesla, která mohou v účastnících vzbudit pozornost a lépe je pak vtáhnout do děje workshopu.

- „Ptej se...?“
- „Diskutuj...“
- „Hledej...“
- „Neboj se...“
- „Všechno bude v pohodě.“

Vybrána jsou taková hesla, která by mohla souviset s pocity žáků spojenými s výběrem střední školy, přijímacím řízením, závěrečnými pololetními testy apod. Tato část nejen představuje téma workshopu, ale má za úkol motivovat žáky a překonat jejich eventuální obavy.

Pozdrav nebo představení lektora jsou důležité pro první dojem účastníků. Lektor si ze začátku buduje respekt a sympatie u účastníků i tím, jak je vystupuje. Důležitou roli hraje i oblečení a celkový dojem, i tím může ovlivnit emoce účastníků i průběh workshopu.

Obrázek 2: Jak vzbudit pozornost

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.3 Informační část

Informační část workshopu je zařazena po úvodu. Na začátku workshopu se předpokládá největší pozornost účastníků a informace tak mohou být přijímány efektivněji.

Zároveň jsou v informační části obsažena doporučení, kde mohou žáci hledat informace o středních školách a středoškolských oborech. Doporučena je řada školních veletrhů spolu s komentářem, co mohou od těchto eventů očekávat a na jaké odvětví středních škol se veletrhy zaměřují. *Schola Pragensis* a *Veletrh středních škol ve Chvalské tvrzi* jsou zaměřené na střední odborné školy, gymnázia, lycea atd. a *Řemesla živě a pro život* jsou orientována směrem k učebním a řemeslným oborům.

Obrázek 3: Informační část – Školní veletrhy

Info o středních

ŠKOLNÍ VELETRHY

- **Schola Pragensis - kdy: 24./25.11.2022**
Kongresové centrum
www.scholapragensis.cz
- **Veletrh středních škol - kdy: 13.9.2022**
Praha 9, Chvalská tvrz
www.pocernice.cz/akce/veletrh-strednich-skol-3
- **Řemesla živě a pro život - kdy: 11-12.10.2022**
Novoměstská radnice, Praha 2
www.nrpraha.cz/program/1101/remesla-zive-a-pro-zivot/

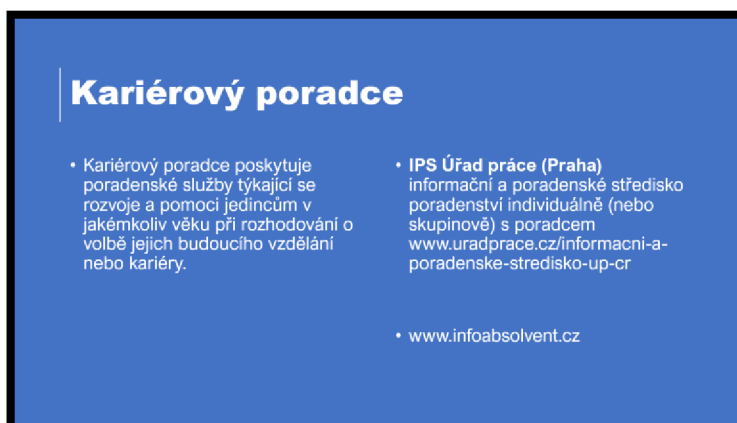
VELETRH STŘEDNÍCH ŠKOL
16. 9. 2022
7h-16hod.
PRAHA
Kongresové centrum
Kongresové centrum
Kongresové centrum

schola PRAGENSIS

Zdroj: vlastní zpracování

Žákům je objasněn pojem kariérový poradce a jak pomáhá s výběrem středních škol. Jsou představeny internetové stránky a instituce, které poskytují základní informace o kariérovém poradenství a zprostředkovávají setkání s kariérovými poradci. Žáci poznají individuální nebo skupinovou formu poradenství včetně on-line poradenství.

Obrázek 4: Informační část – Kariérový poradce

Zdroj: vlastní zpracování

Další kapitola prezentace obsahuje příklady webových stránek, na kterých lze najít střední školy v České republice (např.: www.stredniskoly.cz, www.atlasskolstvi.cz). Na webech je umožněno filtrovat střední školy podle oborového zaměření, a také podle toho, ve kterém kraji střední školy sídlí.

Je zmíněno, že žáci mohou sami hledat poradenství i u svých rodičů nebo přátel, kteří jim mohou pomoci při vybírání oboru. Rodiče nebo přátelé znají žáka ze svého pohledu, mohou tedy vyzdvihnout vlastnosti nebo dovednosti, které na sobě žák nezpozoroval.

Obrázek 5: Informační část – Kde hledat střední

Zdroj: vlastní zpracování

Další snímek ukazuje jiné možnosti při hledání vhodného oboru na internetu. Byly vybrány dva spolehlivé osobnostní testy, které si žák může udělat samostatně a

zdarma. První test na webové stránce www.pardnibudoucnost.cz s názvem „Zlatanova výzva“ vyhodnotí na základě odpovědí vhodné střední školy a testovanému ukáže obory, které jsou pro něj vhodné.

O webové aplikaci (2022) uvádí, že test je založen na Hollandově hexagonálním modelu profesí a osobnostních typů (RIASEC), který obsahuje šest osobnostních typologií, jež jsou zaměřeny na konkrétní profesní a životní oblasti.

- Realistický typ (R) – osobnost s motorickou/manuální životní orientací.
- Investigativní typ (I) – osobnost s investigativní, či vědeckou životní orientací
- Umělecký typ (A) – osobnost s uměleckou životní orientací
- Sociální typ (S) – osobnost se sociální životní orientací
- Podnikavý typ (E) – osobnost s podnikavou životní orientací
- Konvenční typ (C) – osobnost s konformní životní orientací

Druhý test je dostupný na stránce www.16personalities.com. Zaměřuje se na typy osobností, které vyhodnotí z odpovědí testovaného, dále rozpozná jeho slabé a silné stránky.

Obrázek 6: Informační část – Osobnostní testy

Osobnostní testy

- Zlatanova výzva - chci objevit své schopnosti
- Zkoumá jaké máš vlohy
- Vyhodnotí ti volbu vhodných středních škol i profesí <https://pardnibudoucnost.cz/kviz/>
- 16personalities - zjistí si jaký jsi typ osobnosti
- Pomocí písmen zjistíš: *jaká si osobnost, proč děláš věci, jak je děláš atd.* www.16personalities.com

MBTI
The 16 Personalities

INTJ INTP ENTJ ENTP
INFJ INFP ENFJ ENFP
ISTJ ISFJ ESTJ ESFJ
ISTP ISFP ESTP ESFP

Zdroj: vlastní zpracování

Po této části workshopu je žák informován o různých možnostech při hledání vhodného oboru, zároveň je veden k samostatnosti.

5.2.4 Aktivity

Část s aktivitami je zařazena v druhé polovině workshopu. Důvodem je předpokládaná klesající pozornost žáků, která je ovlivněna náročností programu, a je tedy vhodné zařadit aktivity, jež průběh workshopu ožíví.

Obrázek 7: Aktivity – úvod

Zdroj: vlastní zpracování

Dixit je aktivita, jejímž cílem je, aby si žáci zkusili reflektovat přítomnost a mluvit o své budoucnosti. Využity jsou obrázky na kartách ze stolní hry Dixit. Lektor nemusí použít jen karty Dixit, může použít libovolné obrázky. Důležitý je počet karet, aby účastníci měli širší výběr.

Lektor seznámí žáky s průběhem aktivity. Na jeden ze stolů položí všechny karty obrázkem nahoru. Žáci mají postupně chodit po dvojicích ke stolu s kartami a vybírají si dvě libovolné karty, které se jim líbí, a se kterými se jim bude dobře pracovat (lektor si také vybere dvě karty). Po žácích se chce, aby si sami určili jednu ze svých karet, a to která bude zastupovat současnost a jejich současné pocity (co je nejvíce ovlivňuje, stresuje, uklidňuje, jejich oblíbená činnost atd.) a určit kartu druhou, která zobrazuje jejich budoucnost (jak se cítí, jak se vidí v budoucnosti, vztahy, přátelé, vzdělání, profese, škola aj.) Potom, co tak žáci učiní, vystoupí lektor se svými dvěma kartami a názorně žákům aktivitu předvede. Poté každý žák vystoupí před ostatními spolužáky. Nejdříve hovoří o první kartě – popíše obrázek, který je na ní zobrazený, a sdělí, proč si tento obrázek vybral a co pro něj zobrazuje v současnosti. Poté zopakuje stejný

proces s druhým obrázkem s tím rozdílem, že popíše, co pro něj obrázek znamená v budoucnosti.

Obrázek 8: Aktivita - Dixit

Zdroj: vlastní zpracování

Navazuje aktivita „Mapování, nakresli se“, ve které si žáci zkusí zmapovat svou budoucnost a zároveň se učí rozlišit rozdíly mezi dovednostmi, schopnostmi a vlastnostmi. Dovednosti jsou činnosti, které si lze osvojit praxí (např.: hra na hudební nástroj). Schopnosti jsou předpoklady pro zvládnutí činnosti (např.: talent na sport) a vlastnosti jsou povahové rysy (např.: jsem pečlivý, přátelský, laskavý atd.)

K této aktivitě žáci potřebují psací potřebu – nejlépe tužku a papír A4. Potom ohnou rohy papíru rovnoměrně směrem ke středu a následně rozloží, jakmile tak učiní vznikne na papíru místo. Doprostřed namalují svůj obličej a kolem něj nakreslí a popíší své dovednosti, vlastnosti, schopnosti, koníčky, oblíbené činnosti atd. Do rohů následně, čeho by chtěli v budoucnosti dosáhnout (např.: úspěšně složit maturitní zkoušku, mít diplom z cizího jazyka, naučit se řídit atd.). Další roh věnují zaměstnání nebo střední škole, na kterou by se chtěli dostat, na poslední roh napíší reálný sen, který by chtěli, aby se jim vyplnil. Každý žák pracuje samostatně.

Lektor nechá žákům 10–15 minut na aktivitu a je připravený odpovídat na případné dotazy. Po uplynutí doby jsou žáci rozděleni libovolně do několika skupinek po třech až čtyřech členech a ostatním spolužákům ve skupince popisují svůj náskres. Ostatní nezasahují do výstupu spolužáka a nechají mu prostor k vyjádření. Lektor podporuje žáky při vystupování a naslouchá.

Obrázek 9: Aktivita – Mapování, nakresli se

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.5 Znáš své dovednosti?

V této části workshopu jsou probírány dovednosti. Žáci jsou tázáni, zda znají své dovednosti a zda by dokázali říct, v jakých situacích se jejich dovednosti projevují.

Obrázek 10: Informační část – Znáš své dovednosti?

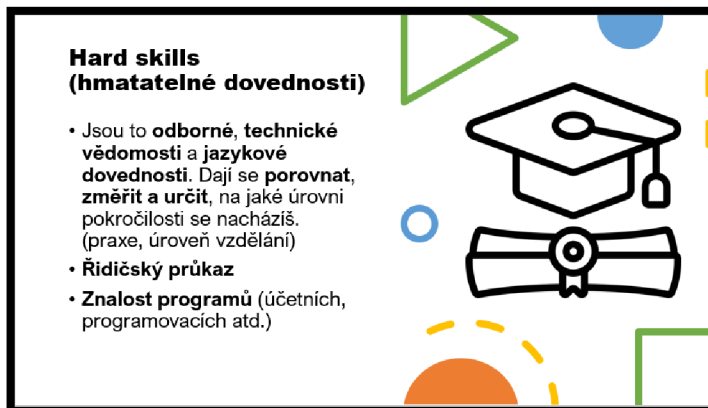

Zdroj: vlastní zpracování

Žákům je představeno rozdělení dovedností. Hard skills jsou hmatatelné dovednosti, které lze získat pouze absolvováním kurzu nebo vzdělávacího programu. Například řidičský průkaz lze získat úspěšnou zkouškou z autoškoly nebo k absolvování střední

školy je potřeba úspěšná maturitní zkouška. Na žáky je směřována otázka, zda znají další příklady hard skills. Touto otázkou je ověřováno, zda porozuměli tématu.

Obrázek 11: Informační část – Hard skills

Zdroj: vlastní zpracování

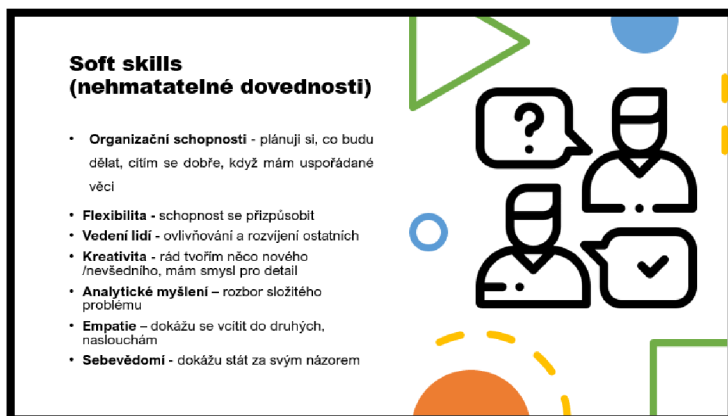
Na hard skills následně navazují soft skills (nehmatatelné dovednosti). Tento druh dovedností je spojen s osobnostním charakterem. Jsou vrozené, rozvíjí se anebo se dají naučit. Soft skills souvisí s tím, jak se jedinec přirozeně chová v určitých životních situacích (mezi přáteli, ve škole, v kroužcích atd.) nebo jak reaguje na podněty a jak přemýšlí o věcech.

Jsou uvedeny příklady:

- **Organizační schopnosti** – plánuji si co budu dělat, cítím se dobře, když mám uspořádané věci
- **Flexibilita** – schopnost se přizpůsobit
- **Vedení lidí** – ovlivňování a rozvíjení ostatních
- **Kreativita** – rád tvořím něco nového /nevšedního, mám smysl pro detail
- **Analytické myšlení** – rozbor složitého problému
- **Empatie** – dokážu se vcítit do druhých, naslouchám
- **Sebevědomí** – dokážu stát za svým názorem

Poté je směřován dotaz na žáky, zda znají další příklady soft skills. Následuje ověřovací diskuse o tom, v jakých situacích je člověk používá.

Obrázek 12: Informační část – Soft skills

Zdroj: vlastní zpracování

Část o dovednostech je zakončena dvouminutovým animovaným videem s názvem „SING – Rosita Memorable Moments“ (na webové stránce www.youtube.com), kde sledují krátký příběh o hlavní hrdince Rositě a její denní rutině. Rosita vymyslí stroj, který ráno připraví snídani její rodině a ona mezi tím může jít nakupovat. K naplánování a sestrojení využije své dovednosti.

Žákům je před spuštěním videa rozdán papír, na kterém jsou napsané soft skills, a žáci na základě videa mají za úkol označit konkrétní soft skills, které se u Rosity objevují.

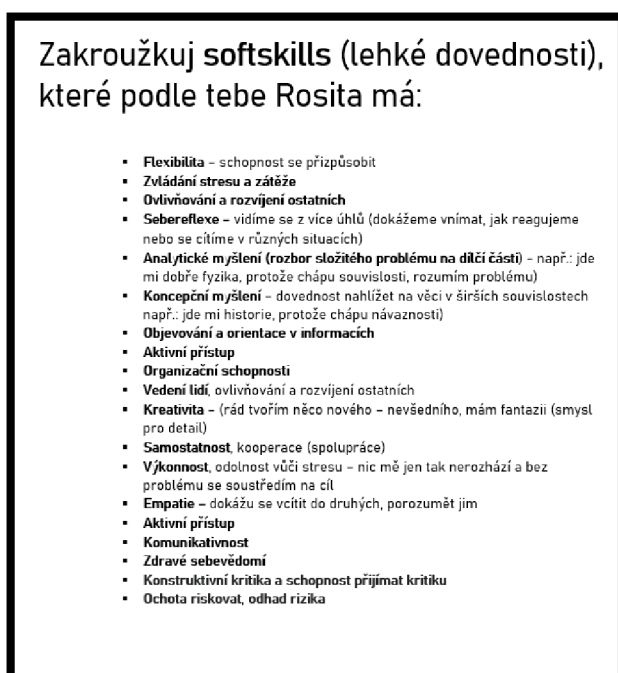
Po skončení videa probíhá ověřování správných odpovědí. Lektor přečte z pracovního listu popořadě softskills a žáci se přihlásí, kdo z nich odpověď zakroužkoval. Po vyvolání se lektor ptá a diskutuje s žáky, v jaké situaci videa se soft skills projevovaly a jakým způsobem (např.: „Zakroužkoval/a jsem kreativitu, protože celý vytvořila a naplánovala Rosita samostatně.“ aj.)

Obrázek 13: Aktivita – Poznáš její soft skills?

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 14: Aktivita – Pracovní list softskills

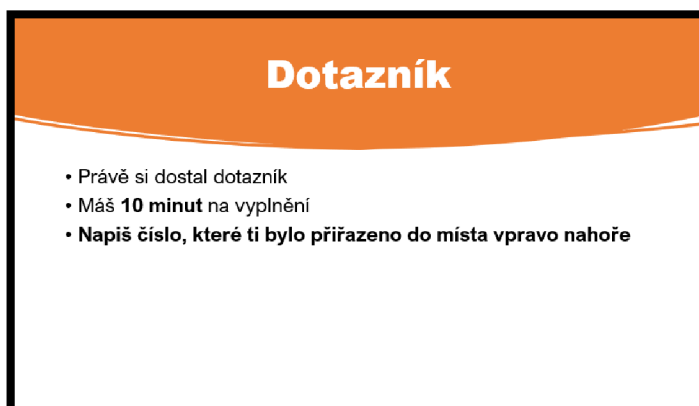

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.6 Závěrečná část

Na závěr lektor poděkuje za pozornost a požádá účastníky o vypracování evaluačního dotazníku. Dotazník hodnotí lektorův výstup a program workshopu. Díky evaluaci lektor může zjistit, zda byl workshop efektivní a zlepšovat tak úroveň workshopu.

Obrázek 15: Závěrečná část – dotazník

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Průběh workshopu

Workshop probíhal v čase vyučování a byl přizpůsoben rozvrhu. Někdy začínal na začátku vyučování, jindy v průběhu dopolední výuky anebo jako součást odpoledního vyučování.

Byl stanoven časový harmonogram rozložení jednotlivých částí workshopu:

- *Úvodní část* – 5 minut
- *Představení workshopu a lektora* – 10 minut
- *Informační část* – 20 minut
- *Znáš své dovednosti?* – 10 minut
- *Aktivity* – 45 minut
- *Závěrečná část* – 10 minut
- *Prostor pro dotazy* – 5 minut

Celkový čas workshopu 100 minut

5.3.1 Skupinová doporučení a zhodnocení workshopu

Doporučuji, aby si lektor stanovil na začátku přesné cíle workshopu. Na koho se chce zaměřit, co chce, aby si účastníci z workshopu odnesli. V mém případě jsem chtěl

především vytvořit takový workshop, který bych já jako žák osmé třídy základní školy ocenil a přinesl by mi praktické znalosti při výběru střední školy.

Myslím si, že je důležité u vytváření workshopu dbát na stručnost informací, které chci jako lektor předávat. Rozhodně se vyplatilo zařadit informační část před část s aktivitami, protože v první polovině workshopu, se čeká od žáků větší pozornost. Aktivity v druhé polovině pomohou nejen oživit atmosféru workshopu, ale hlavně zapojí jednotlivé účastníky.

Vyplatí si dát pro nejlepší provedení workshopu časovou rezervu. Je podstatné zařadit přípravu a vyzkoušet si některé pasáže nanečisto, aby byl větší prostor pro věnování se efektivnímu průběhu workshopu. Tím se docílí větší plynulost programu a workshop tak působí lépe připravený.

Co se týče moderátorských vlastností lektora, tak je velmi důležité mluvit zřetelně, nahlas a pracovat s hlasem. Správnou technikou mluvy lze zaujmout širokou část publika a získat si tak jeho pozornost. Lektor by měl počítat s nenadálými situacemi, ať už s technickými potížemi nebo nekázní žáků. V takovém to případě se vyplatí mít asistujícího lektora/pedagoga.

Nečekaný problém způsobilo, že ve třídě byli i žáci ukrajinské národnosti. Workshop měl probíhat celý v češtině a já jsem nebyl připraven na to, že někteří žáci neporozumí zadání workshopu z důsledku jazykové bariéry. Naštěstí ve většině tříd, kde jsem lektoroval, měli tito žáci svého spolužáka, který jim pomáhal a překládal obsah workshopu, anebo si poradili sami pomocí překladače na chytrém telefonu. I s těmito situacemi by se mělo počítat. Bylo by tedy dobré, aby si lektor dopředu vyhledal, zda všichni žáci mluví v jeho rodném jazyce, jestli by tomu tak nebylo, doporučuji si požádat o výpomoc při workshopu asistenta – tlumočníka, který by pomáhal žákům s jiným jazykovým vybavením a překládal obsah workshopu. Lektor by se pak mohl soustředit dále na vedení workshopu.

5.4 Dotazníkové šetření – evaluace

Dotazníkové šetření bylo zaměřené na evaluaci workshopu s názvem „Kariéra?!“⁴⁶. Probíhalo ve dnech 12.5.; 17.5.; 19.5.; 20.5. a 27.5. 2022 na Základní škole Vladislava Vančury v pěti 8. třídách. Zúčastněných bylo 97 respondentů, kteří byli zároveň

účastníky workshopu. V 8.E a 8.B se dotazníkového šetření zúčastnilo 17 respondentů, v 8.C – 19 respondentů, v 8.A – 21 respondentů a v 8.D – 23 respondentů. Dotazník obsahoval 13 otázek, z toho byly tři matice otázek, tři otevřené otázky, šest dichotomických uzavřených otázek a jednu uzavřenou otázku – výčet položek viz Příloha č. 1

Cíle dotazníkového šetření:

- Hodnocení workshopu,
- Hodnocení moderátora workshopu,
- Zda byly poskytnuty užitečné informace během workshopu,
- Hodnocení aktivit workshopu a jak byly přínosné pro účastníky – respondenty,
- Dosavadní zkušenost účastníků – respondentů s volbou střední školy.

5.5 Vyhodnocení výsledků evaluačního dotazníkového šetření

Otázka č. 1

„Hodnocení workshopu:“

Tabulka 2: Hodnocení workshopu

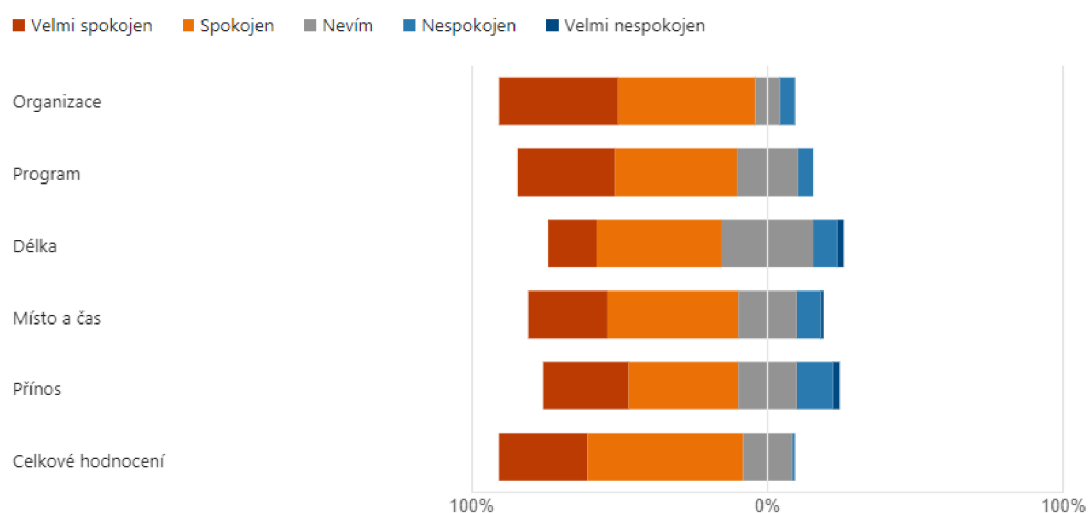
	Velmi spokojen	Spokojen	Nevím	Nespokojen	Velmi nespokojen
Organizace	40,2 %	46,4 %	8,2 %	5,2 %	-
Program	33 %	41,2 %	20,6 %	5,2 %	-
Délka	16,5 %	42,3 %	30,9 %	8,2 %	2,1 %
Místo a čas	26,9 %	44,3 %	19,6 %	8,2 %	1 %
Přínos	28,8 %	37,1 %	19,6 %	12,4 %	2,1 %
Celkové hodnocení	29,9 %	52,6 %	16,5 %	1 %	-

Zdroj: vlastní zpracování

Z hodnocení matice otázek vyplývá (viz Tab. 2), že v součtu 86,6 % respondentů hodnotilo organizaci workshopu jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 8,2 % respondentů hodnotilo organizaci workshopu jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ bylo 5,2 %. Z hodnocení vyplývá, že workshop byl vhodně organizován. V součtu 74,2 % respondentů hodnotilo program workshopu jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 20,6 % respondentů hodnotilo program workshopu jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ bylo 5,2 %.

Z hodnocení vyplývá, že program vhodně cílil na témata, která souvisí s cílovou skupinou účastníků – respondentů. V součtu 58,8 % respondentů hodnotilo délku workshopu jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 30,9 % respondentů hodnotilo délku workshopu jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ nebo „Velmi nespokojen“ bylo 10,3 %. Z hodnocení vyplývá, že lektor by se měl více zaměřit na oblast načasování workshopu a zvolit vhodnější časové rozmezí programu workshopu. V součtu 71,2 % respondentů hodnotilo místo a čas workshopu jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 19,6 % respondentů hodnotilo místo a čas workshopu jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ nebo „Velmi nespokojen“ bylo 9,2 %. Z hodnocení vyplývá, že workshop byl uskutečněn ve vhodných prostorech a ve vhodný čas. V součtu 65,9 % respondentů hodnotilo přínos workshopu jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 19,6 % respondentů hodnotilo přínos workshopu jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ nebo „Velmi nespokojen“ bylo 14,5 %. Z hodnocení vyplývá, že workshop by se měl zaměřit na širší oblast témat a detailněji s nimi pracovat. V součtu 82,5 % respondentů celkově hodnotilo workshop jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 16,5 % respondentů celkově hodnotilo workshop jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ bylo 1 %. Z hodnocení vyplývá, že workshop byl úspěšný a mohl by být uskutečněný znova.

Obrázek 16: Graf – Hodnocení workshopu

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2

„Hodnocení moderátora (lektora):“

Tabulka 3: Hodnocení moderátora

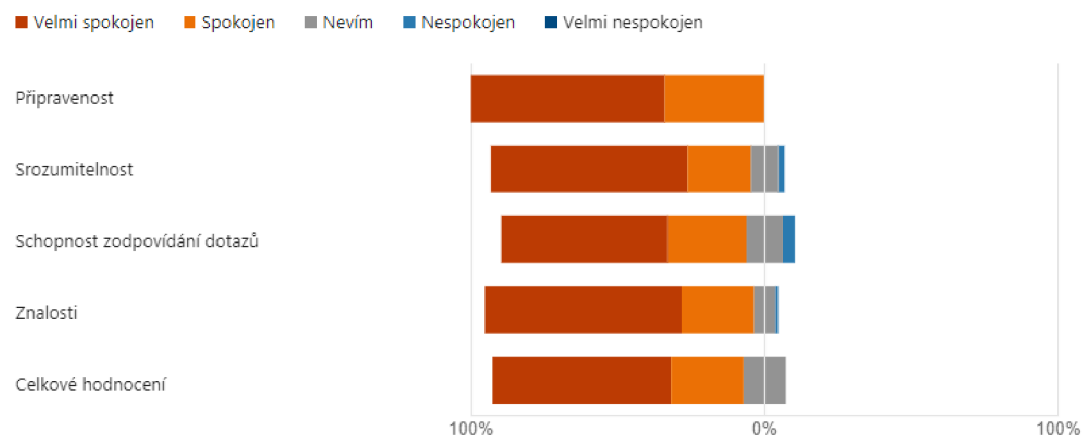
	Velmi spokojen	Spokojen	Nevím	Nespokojen	Velmi nespokojen
Přípravenost	66 %	34 %	-	-	-
Srozumitelnost	67 %	21,6 %	9,3 %	2,1 %	-
Schopnost zodpovídání dotazů	56,7 %	26,8 %	12,4 %	4,1 %	-
Znalosti	67 %	24,8 %	7,2 %	1 %	-
Celkové hodnocení výkonu	60,8 %	24,7 %	14,5 %	-	-

Zdroj: vlastní zpracování

Z hodnocení matice otázek vyplývá (viz Tab. 3), že v součtu 100 % respondentů hodnotilo připravenost moderátora (lektora) jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Z hodnocení vyplývá, že moderátor (lektor) byl na workshop dobře připravený. V součtu 88,6 % respondentů hodnotilo srozumitelnost moderátora (lektora) jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 9,3 % respondentů hodnotilo srozumitelnost moderátora (lektora) jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ bylo 2,1 %. Z hodnocení vyplývá, že moderátorův (lektorův) výklad byl srozumitelný. V součtu 83,5 % respondentů hodnotilo schopnost zodpovídání dotazů moderátora (lektora) jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 12,4 % respondentů hodnotilo schopnost zodpovídání dotazů moderátora (lektora) jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ bylo 4,1 %. Z hodnocení vyplývá, že moderátor (lektor) měl schopnost zodpovídat dotazy. V součtu 91,8 % respondentů hodnotilo znalosti moderátora (lektora) jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 7,2 % respondentů hodnotilo schopnost zodpovídání dotazů moderátora (lektora) jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ bylo 1 %. Z hodnocení vyplývá, že moderátor (lektor) měl z dostatek znalostí o tématech workshopu. V součtu 85,5 % respondentů hodnotilo celkový výkon moderátora (lektora) jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 14,5 % respondentů hodnotilo celkový výkon moderátora (lektora) jako „Nevím“. Z hodnocení vyplývá,

že moderátor (lektor) měl dobře připravený výstup a rozuměl tématům, které přednášel a udělal dobrý dojem na respondenty – účastníky workshopu.

Obrázek 17: Graf – Hodnocení moderátora (lektora)

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 3

„Uved’ jakoukoliv věc/myšlenku, kterou sis uvědomil nebo ses naučil během workshopu:“

Na otevřenou otázku odpovědělo 47 respondentů z 97 celkově tázaných. Objevovala se často odpověď o tom, že se respondenti dozvěděli o svých dovednostech, soft skills a hard skills (11 odpovědí). Celkem 5 odpovědí se týkalo toho, že respondenti by se měli zaměřit více na komunikaci při výběru středoškolského oboru se svým okolím. Celkem 6 respondentů si při workshopu uvědomilo, že by měli více pracovat na zvládnání stresu. Celkem 5 odpovědí respondentů bylo, že si nic neuvědomili nebo se nenaučili. Celkem 13 respondentů odpovědělo, že se dozvěděli o nových zdrojích, které mohou pomoci při vybírání střední školy – poradenství, veletrhy středních škol nebo online psychodiagnostické testy. Celkem 7 odpovědí se týkalo toho, že se respondenti chtějí více zajímat o svou budoucnost, o to, čeho by chtěli v budoucnu dokázat, a že záleží na jejich sebedůvěře.

Otázka č. 4

„Na workshopu zazněly dobré nápady. (ANO/NE)“

Tabulka 4 Na workshopu zazněly dobré nápady. (ANO/NE)

Možnosti	Počet respondentů	Počet respondentů v procentech (%)
ANO	79	81 %
NE	18	19 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení dichotomické uzavřené otázky vyplývá (viz Tab. 4), že 79 (81 %) respondentů si myslí „ANO“, že na workshopu zazněly dobré nápady. Respondenti, kteří si myslí, že na workshopu nezazněly dobré nápady, označili „NE“, těchto respondentů bylo 18 (19 %). Z celkového hodnocení vyplývá, že většina respondentů byla spokojena s nápady workshopu.

Otázka č. 5

„Získal jsem nový postoj. (ANO/NE)“

Tabulka 5: Získal jsem nový postoj. (ANO/NE)

Možnosti	Počet respondentů	Počet respondentů v procentech (%)
ANO	72	74 %
NE	25	26 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení dichotomické uzavřené otázky vyplývá, že 72 (74 %) respondentů si myslí „ANO“ že získali nový postoj. Respondenti, kteří nezískali nový postoj označili „NE“, těchto respondentů bylo 25 (26 %). Z celkového hodnocení vyplývá, že většina respondentů nezískala nový postoj (viz Tab. 5).

Otázka č. 6

„Začal jsem přemýšlet o svých dovednostech. (ANO/NE)“

Tabulka 6: Začal jsem více přemýšlet o svých dovednostech. (ANO/NE)

Možnosti	Počet respondentů	Počet respondentů v procentech (%)
ANO	65	67 %
NE	32	33 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení dichotomické uzavřené otázky vyplývá, že 65 (67 %) respondentů, kteří označili „ANO“, začali přemýšlet o svých dovednostech. Respondenti, kteří nezačali přemýšlet o svých dovednostech označili „NE“, těchto respondentů bylo 25 (26 %). Z celkového hodnocení vyplývá, že většina respondentů začala přemýšlet o svých dovednostech (viz Tab. 6).

Otázka č. 7

„Zapojil jsem se do workshopu. (ANO/NE)“

Tabulka 7: Zapojil jsem se do workshopu. (ANO/NE)

Možnosti	Počet respondentů	Počet respondentů v procentech (%)
ANO	86	89 %
NE	11	11 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení dichotomické uzavřené otázky vyplývá, že 86 (89 %) respondentů, kteří označili „ANO“, se zúčastnili workshopu. Respondenti, kteří se nezúčastnili workshopu označili „NE“, těchto respondentů bylo 11 (11 %). Z celkového hodnocení vyplývá, že většina respondentů se zúčastnila workshopu. (viz Tab. 7).

Otázka č. 8

„Dozvěděl se jsem o své dovednosti/silné stránce, o které jsem předtím nevěděl. (ANO/NE)“

Tabulka 8: Dozvěděl se jsem o své dovednosti/silné stránce, o které jsem předtím nevěděl. (ANO/NE)

Možnosti	Počet respondentů	Počet respondentů v procentech (%)
ANO	20	21 %
NE	77	79 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení dichotomické uzavřené otázky vyplývá (viz Tab. 8), že 20 (21 %) respondentů, kteří označili „ANO“, se dozvěděli o své dovednosti nebo silné stránce, o které nevěděli. Respondenti, kteří se nedozvěděli o své dovednosti nebo silné stránce, o které předtím nevěděli označili „NE“, těchto respondentů bylo 77 (79 %). Z celkového hodnocení vyplývá, že většina respondentů se nedozvěděla o své dovednosti nebo silné stránce o které předtím nevěděli.

Otázka č. 9

„Označ stupně, jak pro tebe byly přínosné jednotlivé aktivity:“

Tabulka 9: Označ stupně, jak pro tebe byly přínosné jednotlivé aktivity

	Velmi spokojen	Spokojen	Nevím	Nespokojen	Velmi nespokojen
Dixit	37,1 %	32 %	17,5 %	7,2 %	6,2 %
Poznáš její soft skills?	34 %	30,9 %	28,9 %	5,2 %	1 %
Mapování, nakreslí se	37,1 %	28,9 %	21,6 %	10,3 %	2,1 %

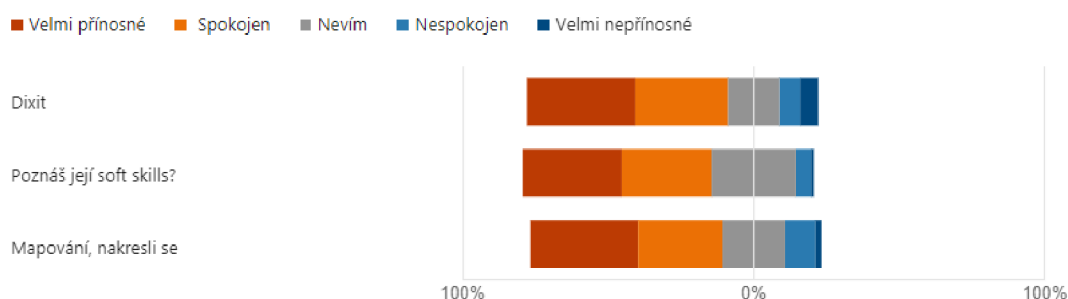
Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení matice otázek vyplývá (viz Tab. 9), že v součtu 69,1 % respondentů hodnotilo aktivitu *Dixit* jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 17,5 % respondentů hodnotilo aktivitu *Dixit* jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili

„Nespokojen“ nebo „Velmi nespokojen“ bylo 13,4 %. Z hodnocení vyplývá, že s aktivita *Dixit* byla přínosná pro většinu respondentů, a mohla by se v příštím programu workshopu opakovat. V součtu 64,9 % respondentů hodnotilo aktivitu *Poznáš její soft skills?* jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 28,9 % respondentů hodnotilo aktivitu *Poznáš její soft skills?* jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ nebo „Velmi nespokojen“ bylo 6,2 %. Z hodnocení vyplývá, že aktivita *Poznáš její soft skills?* byla přínosná pro většinu respondentů. V příštím workshopu by se aktivita mohla opakovat, ale zároveň by mohla být více rozvinuta, aby pozitivně zapůsobila na větší část respondentů. V součtu 66 % respondentů hodnotilo aktivitu *Mapování, nakresli se* jako „Velmi spokojen“ nebo „Spokojen“. Zároveň 21,6 % respondentů hodnotilo aktivitu *Mapování, nakresli se* jako „Nevím“. Respondentů, kteří hodnotili „Nespokojen“ nebo „Velmi nespokojen“ bylo 12,4 %. Z hodnocení vyplývá, že s aktivita *Mapování, nakresli se* byla přínosná pro většinu respondentů a mohla by se v budoucnu opakovat.

Z celkového hodnocení přínosu aktivit vyplývá, že nejvíce přínosnou aktivitou byly *Dixit* (69,1 % kladných reakcí), na druhém místě byla aktivita *Mapování, nakresli se* (66 % kladných reakcí) a třetí nejméně přínosnou byla aktivita *Poznáš její soft skills* (64,9 % kladných reakcí). Z toho vyplývá, že všechny tři aktivity byly z většiny respondentů hodnoceny pozitivně a mohli by se opakovat. Je prostor pro zvážení, zda není vhodné aktivity lépe upřesnit nebo je upravit tak, aby se účastníci – respondenti více zapojovali do průběhu workshopu (např.: práce ve skupinách, zapojit více interaktivitu účastníků – respondentů atd.)

Obrázek 18: Graf – Označ stupně, jak pro tebe byly přínosné jednotlivé aktivity

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10

„Které téma/témata tě nejvíce zaujala?“

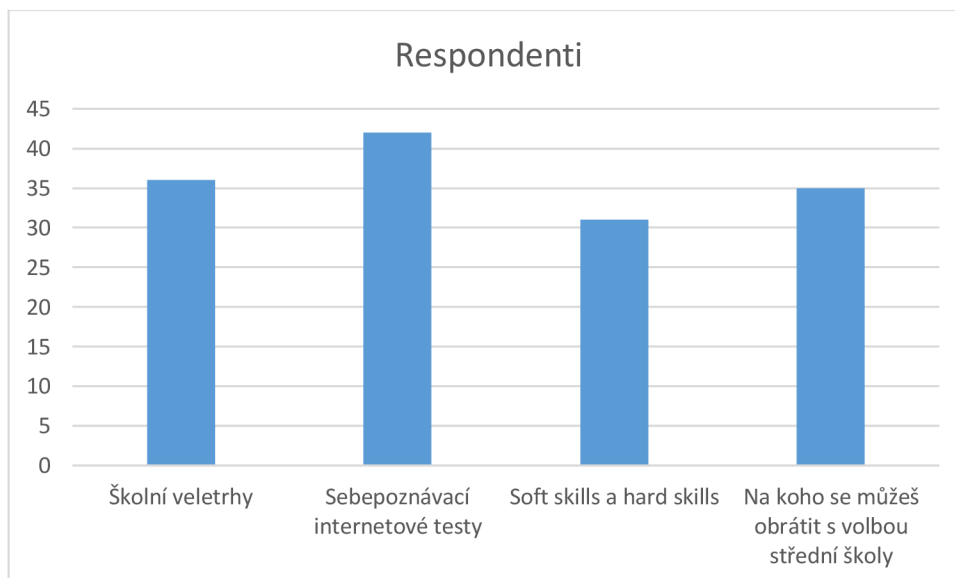
Tabulka 10: Které téma/témata tě nejvíce zaujala?

Témata	Respondenti	Respondenti v procentech (%)
Školní veletrhy	36	25 %
Sebepoznávací internetové testy	42	29 %
Soft skills a hard skills	31	22 %
Na koho se můžeš obrátit s volbou střední školy	35	24 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení uzavřené otázky vyplývá, že téma, které na prvním místě zaujalo nejvíce téma „Sebepoznávací internetové testy“, které označilo 42 (29 %) respondentů. Na druhé místě zaujalo téma „Školní veletrhy“ 36 (25 %), které označilo respondentů. Na třetím místě zaujalo téma „Na koho se můžeš obrátit s volbou střední školy“ 35 (24 %), které označilo respondentů. Na posledním čtvrtém místě bylo téma „Soft skills a hard skills“, které označilo 31 respondentů (22 %) viz Tab. 10.

Obrázek 19: Které téma/témata tě nejvíce zaujala

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 11

„(Navázání na předešlé otázky: č. 9 a č. 10) Pokus se popsat v čem ti nejvíce pomohla témata nebo aktivity, které si označil.“

Na otevřenou otázku odpovědělo 59 respondentů z 97 tázaných. Celkem 13 respondentů uvedlo, že díky aktivitě s „Dixit“ začali více přemýšlet o své budoucnosti nebo, že aktivita jim pomohla více myslet na sebe. Celkem 15 respondentů uvedlo, že díky „Soft skills a hard skills“ začali více přemýšlet o svých dovednostech, a překvapilo je kolik soft skills na sobě zpozorovali. Celkem 8 respondentů uvedlo, že díky tématu „Sebepoznávací internetové testy“ zjistili, že existují internetové stránky a weby, které takové testy nabízejí, a chtěli by si je vyzkoušet. Celkem 15 respondentů odpovědělo, že díky aktivitě „Mapování, nakresli se“ respondenti začali v sebe více důvěřovat. Nebo přemýšleli o svých dovednostech (např.: kreativitě) a o své budoucí kariéře. Celkem 2 respondenti odpověděli, že neví, v čem jim aktivity nebo témata pomohly. Na téma „Na koho se můžeš obrátit s volbou střední školy“ odpovědělo celkem 6 respondentů. Respondenti uvedli, že toto téma jim pomohlo nalézt nové zdroje (školní veletrhy, poradenství), které souvisí s pomocí výběru střední školy.

Otázka č. 12

„O kterých tématech o přípravě na volbu povolání, by ses chtěl dozvědět více?“

Na otevřenou otázku odpovědělo 33 respondentů z 97 tázaných. Na tuto otázku odpovědělo celkem 18 respondentů, že neví, co by se chtěli dozvědět. Celkem 3 respondenti odpověděli, že by se chtěli více dozvědět o svých softskills a dovednostech. Celkem 5 respondentů odpověděli, že by se chtěli víc dozvědět o průběhu přijímacích zkoušek nebo o oborech středních škol. Celkem 2 respondenti odpověděli, že by chtěli více vědět o internetových sebepoznávacích testech. Celkem 5 respondentů odpověděli, že by se chtěli více dozvědět o možnostech výběru středních škol a uplatnění na trhu práce a platové ohodnocení jednotlivých profesí.

Otázka č. 13

„Zajímal ses o volbu střední školy před workshopem? (ANO/NE)“

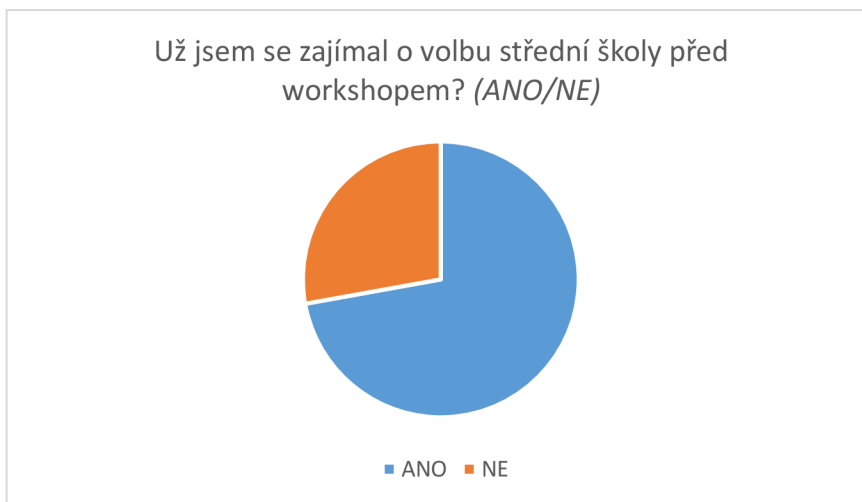
Tabulka 11: Zajímal ses o volbu střední školy před workshopem? (ANO/NE)

Možnosti	Počet respondentů	Počet respondentů v procentech (%)
ANO	70	72 %
NE	27	28 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení dichotomické uzavřené otázky vyplývá (viz Tab. 11), že 70 (72 %) respondentů, kteří označili „ANO“, se zajímali o volbu střední školy před workshopem. Respondenti, kteří se nezajímali o volbu střední školy před workshopem označili „NE“, těchto respondentů bylo 27 (28 %). Z celkového hodnocení vyplývá, že většina respondentů se zajímala o volbu střední školy před workshopem.

Obrázek 20: Už jsem se zajímal o volbu střední školy před workshopem? (ANO/NE)

Zdroj: vlastní zpracování

5.6 Vlastní doporučení

Praktická část se zabývala návrhem workshopu „Kariéra?!“ a dotazníkové šetření bylo zaměřeno na evaluaci workshopu. Respondenty byli žáci osmých tříd, kteří zároveň byli účastníky workshopu. Dotazníkové listy byly v papírové fyzické podobě a výhodou bylo, že jsem si mohl bezprostředně po workshopu ověřit, jak workshop zapůsobil na účastníky. Nevýhodou bylo, že i přestože jsem respondentům připomínal

instrukce k vyplnění dotazníku, od některých respondentů vypracované odpovědi chyběly nebo byly vynechány. Další nevýhodou bylo, že dotazník byl oboustranný a někdy se stávalo, že respondenti zapomínali vyplnit druhou stranu. Mé doporučení je, aby si lektor (moderátor) dotazníky vytvořil spíše přes internet (např.: v Microsoft Forms), pak bude mít otázky i výsledky pohromadě, dále lze nastavit některé otázky tak, aby nešly přeskočit a respondenti je musí vyplnit. Respondenti mohou dotazník vyplnit na počítači nebo na chytrém telefonu, a tak se nabízí více způsobů vyplnění dotazníku. Dále bych doporučil dotazník nejdříve vyzkoušet pilotáží, tedy vyzkoušet dotazník nanečisto, to pomůže zjistit jeho nedostatky a lze ho pak upravit ještě před reálným dotazníkovým šetřením.

Při vytváření dotazníků doporučuji vyhnout se otevřeným otázkám, jelikož jejich data se komplikovaně zpracovávají. U dichotomických otevřených otázek se může stát, že jsou nechtěně respondentům dávány sugesce, a tak doporučuji formulovat takové otázky, které nepodmiňují názor respondentů. Je vhodné použít matici otázek, tím se může lépe vyhodnotit, které aktivity a témata byly nejvíce přínosné, a které méně. Zjištěné závěry pak mohou vést k vylepšení nebo výměně jednotlivých aktivit a témat.

Dle vyhodnocení dotazníkového šetření bylo zjištěno, že workshop byl hodnocen kladně a mohl by být realizován znovu. Zároveň je prostor pro zlepšení podmínek workshopu nebo vhodněji pracovat na jednotlivých tématech a aktivitách, aby byly přínosnější pro širší část účastníků. Výstup moderátora – lektora byl hodnocen respondenty pozitivně. Zároveň doporučuji větší teoretickou přípravu a ohledně témat workshopu.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Kariérové poradenství na základní škole“ se zabývala vytvořením návrhu workshopu pro žáky 2. stupně základní školy s tématem volby dalšího studia a zaměření vlastní kariéry. Součástí byly i návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

Teoretická část práce se zabývala poradenstvím, kariérou, kariérovým poradenstvím ve školství a legislativou v českém školství. Byla přiblížena volba povolání, pojem člověk a svět práce a jeho znění v Rámcovém vzdělávacím programu zvláště zaměřené na oblast vzdělávání 2. stupně základní školy. Byl přiblížen pojem adolescence a podkapitoly se zabývaly motivací ke studiu v adolescenci a o rozhodování o volbě studia v adolescenci.

V praktické části byla popsána charakteristika vybrané základní školy a zařazení tématu Člověk a svět práce do ŠVP na vybrané základní škole a bylo zjištěno, že výchovný poradce rovněž vykonává funkci kariérového poradce na tamní základní škole. Byl navržen workshop pro žáky 2. stupně základní školy, který byl ověřen v praxi jehož téma se týkalo volby dalšího studia a zaměření vlastní kariéry skrze pojmenování a rozlišení vlastních dovedností. Byla realizována evaluace workshopu mezi žáky vybraných tříd a byly vytvořeny návrhy a doporučení na skupinové poradenské aktivity pro kariérové poradce/učitele, jak s touto tematikou pracovat.

Účastníci workshopu byli žáci 8. tříd základní školy, kteří byli zároveň respondenty evaluačního dotazníkového šetření. Dle vyhodnocení dotazníkového šetření bylo zjištěno, že workshop byl hodnocen kladně a mohl by být realizován znovu. Zároveň je prostor pro zlepšení podmínek workshopu např.: délky workshopu. Nebo vhodněji pracovat na jednotlivých tématech a aktivitách, aby byly přínosnější pro širší část účastníků. Moderátorův – lektorův výstup byl hodnocen kladně. Do budoucna je doporučeno, aby lépe zapracoval na zodpovídání dotazů např.: větší teoretická příprava ohledně témat workshopu. Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že nejpřínosnějšími aktivitami byly „Dixit“ a „Mapování, nakresli se“. Témata workshopu, která zaujala nejvíce respondentů byly „Sebepoznávací internetové testy“, „Školní veletrhy“ a možnosti poradenství ohledně volby střední školy, z čehož

vyplývá, že mohou být zařazeny do opakování workshopu. Mohu konstatovat, že práce je využitelná v praxi pro tvorbu workshopu, který je zaměřený na volbu povolání a zaměření vlastní kariéry pro žáky 2. stupně základní školy, a který byl na základě dotazníkového šetření hodnocen pozitivně.

Dále by se dalo navázat workshopem, který by byl zaměřený na 9. ročníky základní školy, a obsahoval by základní informace ohledně podávání přihlášek na střední školy. Kolik lze podat přihlášek a termíny do kdy si je mohou žáci podávat. A také jak si počínat, při neúspěšném přijímacím řízení a jak lze podat odvolání. Workshop by se mimo jiné mohl zaměřit na přípravu žáků na nové prostředí např.: formou setkání žáků 9. tříd s absolventy středních škol. Absolventi by sdělili žákům své dojmy, očekávání a zážitky z doby, kdy nastupovali na střední školu a mohli by je povzbudit a zlehčit jejich obavy.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTÉMATICKÉ ZDROJE

BARTŮŇKOVÁ, R., L. ŠULÁKOVÁ, D. HŮLE a kol., *Metodika programu – kariérní poradenství*. Praha: Člověk v tísni, 2012, 145 s. ISBN 978-80-87456-26-2.

BĚLOHLÁVEK, F. *Osobní kariéra*. Praha: Grada, 1994, 112 s. ISBN 80-7169-083-X.

DRYDEN, W. *Poradenství*. Praha: Portál, 2008, 120 s. ISBN 978-80-7367-371-0.

HEYSOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2003, 165 s. ISBN 80-7178-763-9.

JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada Publishing, 2012, 264 s. ISBN 978-80-247-7612-5.

KLAPAL, V. *Moderní vyučování: časopis pro nové programy v českém základním školství. Volba povolání*. Praha: Portál, 1999, 5. ročník, č. 6, 12-13 s. ISSN 1211-6858.

MACEK, P. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál, 1999, 208 s. ISBN 80-7178-348-X.

PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ, J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. aktualizované a rozšířené. vyd. Praha: Portál, 2009, 400 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

WALTEROVÁ, E., D. GREGER, I. ELIÁŠKOVÁ a kol. *Přechod žáků ze základní na střední školu pohledy z výzkumů*. Brno: Paido, 2009, 107 s. ISBN 978-80-7315-179-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

BARTŮŇKOVÁ, R., S. BENEŠOVÁ, B. HALÍŘOVÁ a kol. *Metodika programu kariérní poradenství* [online]. Praha: Člověk v tísni, 2022, 148 s. [cit. 2022-11-20]. ISBN 978-80-87456-26-2. Dostupné z: <https://docplayer.cz/724715-Metodika-programu-karierni-poradenstvi-investice-do-rozvoje-vzdelavani.html>

BRABEC, J., B. KREISLOVÁ, L. ZÁBRANOVÁ. *Jak efektivně zavést kariérové poradenství do škol: Vzděláním k úspěchu bez bariér* [online]. 39 s. [cit. 2022-11-19].

Dostupné z: <http://www.infokariera.cz/sites/default/files/obsah/stranky/metodicke-materialy/soubory/manualinfokarieraupraveno2.pdf>.

EUROGUIDANCE. *Poradenství na základních a středních školách* [online]. [cit. 2023-3-27].

HANSEN, E. *Career Guidance: A resource handbook for low – and middle-income countries* [online]. Ženeva: International Labour Office, 2006 [cit. 2022-11-23] ISBN 92-2-118376-1. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/--ifp_skills/documents/publication/wcms_118211.pdf.

HLAĎO, P. *Svět práce: propedeutika pro učitele průřezového tématu: Člověk a svět práce na středních odborných školách* [online]. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2012, 138 s. [cit. 2022-11-26]. ISBN 978-80-7375-606-2. dostupné z <https://adoc.pub/svt-prace-propedeutika-pro-uitele-prezoveho-tematu-lovk-a-sv.html>.

HLAĎO, P., P. DRAHOŇOVSKÁ. *Rozhodování žáků základních a středních škol o dalším studiu a práci v pohledu žáků i jejich rodičů: Analýza vlivů sociálního okolí a využívání informačních zdrojů na základě dotazníkového šetření* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012, 45 s. [cit. 2023-3-28]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-70>.

HLAĎO, P. *Vliv sociálního okolí na kariérové rozhodování žáků při přechodu do vyššího sekundárního vzdělávání* [online]. 3. vyd. 3. ročník. Brno: Masaryk University, 2010, 81 s. [cit. 2023-1-19]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1379>. ISSN 1805-9511.

INFOABSOLVENT. *Profil kariérových poradců a témata, která řeší na základních a středních školách* [online]. [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-4-06>.

INFOABSOLVENT. *Kariérový management v průběhu života* [online]. 28 s. [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-4-27>.

INFOKARIÉRA. *Etické principy při kariérové diagnostice* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <http://www.infokariera.cz/sites/default/files/obsah/stranky/pravidla-karieroveho-poradenstvi/soubory/etickykodex.pdf>.

INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR EDUCATIONAL AND VOCATIONAL GUIDANCE. *Ethical Guidelines* [online]. 2017 [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: <https://iaevg.com/Ethical-guidelines>.

KNOTOVÁ, D., L. HLOUŠKOVÁ, M. KÁNSKÁ, a kol. *Školní poradenství* [online]. 2014, 264 s. Praha: Grada Publishing [cit. 2022-11-22]. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/skolni-poradenstvi-960/>.

LANGER, T. *Techniky skupinového poradenství* [online]. 2008 [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: http://old.nvf.cz/spps/dokumenty/skupinove_poradenstvi.pdf.

LEVINSON, E. M., OHLERS, D. L., CASWELL, S. a kol. *Career decision-making difficulties and decision statuses among Greek student teachers* [online]. 1998, 482 s. [cit. 2023-1-19]. Dostupné z <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/j.1556-6676.1998.tb02707.x>.

MERTIN, V., L. KREJČOVÁ, D. ČÁP a kol. *Výchovné poradenství* [online]. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 120 s. [cit. 2022-11-22]. ISBN 978-80-7478-35. Dostupné z: <https://docplayer.cz/23682903-Vychovne-poradenstvi-v-mertin-l-krejцова-a-kolektiv-2-prepracovane-vydani.html>.

METODICKÝ PORTÁL RVP.CZ. *5.9 Vzdělávací oblast Člověk a svět práce – úvod. 5.9.1 Člověk a svět práce* [online]. [cit. 2023-1-20]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10760>. Začátek formuláře

MORAWITZOVÁ, S. *Kariéra jako cesta k seberealizaci* [online]. 2016 [cit. 2023-2-16]. Dostupné z: <https://www.superkariera.cz/poradna/osobni-rozvoj/kariera-jako-cesta-k-seberealizaci.html>.

MŠMT. *Kariérové poradenství* [online]. 2020 [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/karierove-poradenstvi>.

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2021, 173 s. [cit. 2023-2-16]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove>

vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/.

MŠMT. *Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních* [online]. [cit. 2022-11-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>.

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. *Členění činností a poskytovaných školských poradenských služeb mezi PPP a SPC* [online]. 2017 [cit. 2023-3-2]. Dostupné z: <http://archiv-nuv.npi.cz/t/cleneni-cinnosti-a-poskytovanych-skolskych-poradenskych.html>.

O WEBOVÉ APLIKACI – Parádni budoucnost [online]. [cit. 2023-2-18]. Dostupné z: www.paradnibudoucnost.cz/.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT. *Investing in career guidance* [online]. [cit. 2022-11-21]. Dostupné z: https://www.oecd.org/education/careerreadiness/Investing%20in%20Career%20Guidance_en.pdf.

PEAVEY, V. R. *Sociodynamické poradenství: Konstruktivistická perspektiva* [online]. 274 s. [cit. 2023-2-14]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/publikace/sociodynamicke-porad..pdf>.

SLAVÍK, M., J. ZOUNKOVÁ. *Poradenství* [online]. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2014, 48 s. [cit. 2022-11-19]. ISBN 978-80-213-2482-4 Dostupné z: <https://docplayer.cz/21776412-Ceska-zemedelska-univerzita-v-praze-institut-vzdelavani-a-poradenstvi-poradenstvi-textova-studijni-opora.html>.

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ: ZÁKLADNÍ ŠKOLY VLADISLAVA VANČURY, PRAHA - ZBRASLAV [online]. Praha: Základní škola Vladislava Vančury, 2021, 113 s. [cit. 2023-2-16]. Dostupné z: https://www.zs-zbraslav.cz/phocadownload/skolni_vzdelavaci_program-2021-09.pdf.

ÚLEHLA, I. *Umění pomáhat* [online]. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2004, 129 s. [cit. 2023-2-16]. ISBN 80-85850-69-9. Dostupné z:

<https://docplayer.cz/106758530-Umuni-pomahat-ivan-ulehla-uaebnice-metod-socialni-praxe.html>.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová Psychologie: Dětství a Dospívání* [online]. Praha: Karolinum Press, 2012, 531 s. [cit. 2023-1-17]. ISBN 978-80-246-2846-2. Dostupné z:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/czup/reader.action?docID=2039908&query=v%C3%BDvojov%C3%A1+psychologie>.

VÁGNEROVÁ, M., L. LISÁ. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání* [online]. Praha: Karolinum, 2021, 1756 s. [cit. 2022-12-13]. ISBN 978-80-246-5023-4. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/vyvojova-psychologie-1024326/>.

VENDEL, Š. *Kariérní poradenství* [online]. Praha: Grada Publishing, 2008, 224 s. [cit. 2022-11-19]. ISBN 978-80-247-1761-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/karierni-poradenstvi-1024268/>.

VÍTKOVÁ, M. *Otázky speciálně pedagogického poradenství: Základy, teorie, praxe* [online]. 2. vyd. Brno: MSD, 2004, 261 s. [cit. 2022-11-23]. ISBN 80-86633-23-3. Dostupné z: <https://adoc.pub/otazky-specialn-pedagogickeho-poradenstvi.html#page=175>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Úvodní část	35
Obrázek 2: Jak vzbudit pozornost	36
Obrázek 3: Informační část – Školní veletrhy	37
Obrázek 4: Informační část – Kariérový poradce	38
Obrázek 5: Informační část – Kde hledat střední	38
Obrázek 6: Informační část – Osobnostní testy	39
Obrázek 12: Aktivity – úvod	40
Obrázek 13: Aktivity - Dixit	41
Obrázek 14: Aktivity – Mapování, nakresli se	42
Obrázek 7: Informační část – Znáš své dovednosti?	42
Obrázek 8: Informační část – Hard skills	43
Obrázek 9: Informační část – Soft skills	44
Obrázek 10: Aktivity – Poznáš její soft skills?	45
Obrázek 11: Aktivity – Pracovní list softskills	45
Obrázek 15: Závěrečná část – dotazník	46
Obrázek 16: Graf – Hodnocení workshopu	49
Obrázek 17: Graf – Hodnocení moderátora (lektora)	51
Obrázek 18: Graf – Označ stupně, jak pro tebe byly přínosné jednotlivé aktivity	55
Obrázek 19: Které téma/témata tě nejvíce zaujala	56
Obrázek 20: Už jsem se zajímal o volbu střední školy před workshopem? (ANO/NE)	58

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Didaktický design edukace – workshop „Kariéra?!“	33
Tabulka 2: Hodnocení workshopu	48
Tabulka 3: Hodnocení moderátora	50
Tabulka 4 Na workshopu zazněly dobré nápady. (ANO/NE)	52
Tabulka 5: Získal jsem nový postoj. (ANO/NE)	52

Tabulka 6: Začal jsem více přemýšlet o svých dovednostech. (ANO/NE)	53
Tabulka 7: Zapojil jsem se do workshopu. (ANO/NE)	53
Tabulka 8: Dozvěděl se jsem o své dovednosti/silné stránce, o které jsem předtím nevěděl. (ANO/NE)	54
Tabulka 9: Označ stupně, jak pro tebe byly přínosné jednotlivé aktivity	54
Tabulka 10: Které téma/témata tě nejvíce zaujala?	56
Tabulka 11: Zajímal ses o volbu střední školy před workshopem? (ANO/NE) .	58

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1 – Dotazník

PŘÍLOHA Č. 1

DOTAZNÍK

Zde napiš své přidělené číslo:

Prosím o vyhodnocení workshopu.

1. Hodnocení workshopu: kroužkuj číslo (vždy jen jedno z nich)

	Velmi spokojen	Spokojen	Nevím	Nespokojen	Velmi nespokojen
Organizace	1	2	3	4	5
Program	1	2	3	4	5
Délka	1	2	3	4	5
Místo a čas	1	2	3	4	5
Přínos	1	2	3	4	5
Celkové hodnocení	1	2	3	4	5

2. Hodnocení moderátora (lektora): kroužkuj číslo (vždy jen jedno z nich)

	Velmi spokojen	Spokojen	Nevím	Nespokojen	Velmi nespokojen
Připravenost	1	2	3	4	5
Srozumitelnost	1	2	3	4	5
Schopnost zodpovídání dotazů	1	2	3	4	5
Znalosti	1	2	3	4	5
Celkové hodnocení	1	2	3	4	5

3. Uveď jakoukoliv věc/myšlenku, kterou sis uvědomil nebo ses naučil během workshopu:

4. Na workshopu zazněly dobré nápady. (ANO/NE)

5. Získal jsem nový postoj. (ANO/NE)

6. Začal jsem přemýšlet o svých dovednostech. (ANO/NE)

7. Zapojil jsem se do workshopu. (ANO/NE)

8. Dozvěděl se jsem o své dovednosti/silné stránce, o které jsem předtím nevěděl.
(ANO/NE)

9. Označ stupně, jak pro tebe byly přínosné jednotlivé aktivity:

kroužkuj číslo (vždy u jedné z nich)

	Velmi přínosné	Spokojen	Nevím	Nespokojen	Velmi nepřínosné
Karty Dixit	1	2	3	4	5
Soft skills – paní Rosita	1	2	3	4	5
Mapování budoucnosti (aktivita kreslení na papír)	1	2	3	4	5

10. Které téma tě nejvíce zaujalo? (*můžeš kroužkovat i více odpovědi*)

- a) Školní veletrhy
- b) Sebepoznávací internetové testy
- c) Na koho se můžeš obrátit s volbou střední školy
- d) Softskills

11. (Navázání na předešlé otázky č. 9 a 10) Pokus se popsat v čem ti nejvíce pomohla témata nebo aktivity, které si označil. (*např.: „Díky aktivitě s Dixit kartami jsem začal více přemýšlet o své budoucnosti/povolání...“*)

12. O kterých tématech o přípravě na volbu povolání, by ses chtěl dozvědět více?

13. Už jsem se zajímal o volbu střední školy před workshopem? (ANO/NE)